

04-02
Еко

Енергийната ефективност за устойчиво развитие

Енергия

Списание на Центъра за енергийна ефективност ЕНЕФЕКТ

И ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

УСТОЙЧИВО
РАЗВИТИЕ

ЕФЕКТИВНОСТ И РАЗВИТИЕ

Отдавна е ясно, че енергията е в основата на всяко развитие. Нито ежедневният бит, нито който и да било сектор на стопанския живот могат да съществуват без енергия. Векове наред хората безгрижно и разточително са използвали енергийните ресурси на планетата. Докато не стана ясно, че те са не само изчерпаеми, но вече осезаемо намаляват.

Същевременно става все по-очевидно, че едно и също количество енергия може да допринесе различна полза, ако отношението към енергията е различно.

Първите сигнали за енергийна недостатъчност възникнаха през 70-те години и поставиха непопулярния дотогава

въпрос - можем ли да използваме енергийните ресурси по-рационално? Не икономията на енергия на всяка цена, а ефективното използване трябва да осигурят развитие, което да посрещне сегашните нужди, без да ощетява идните поколения. Такова развитие обикновено наричаме устойчиво, тъй като то предполага смекчаване и дори трайно преодоляване на конфликтите между нуждите на хората и възможностите им да ги задоволяват с достъпни ресурси. Устойчивото развитие установява трайно примирие между хората, които желаят да живеят все по-добре и природата, която се нуждае от все повече грижи, време и ресурси за нормално възпроизводство.

ПУБЛИЧНО-ЧАСТНО ПАРТНЬОРСТВО

Общинската мрежа за енергийна ефективност ЕкоЕнергия и ЕнЕфект съдействат за установяването на публично-частни партньорства от различен вид за активизиране на пазара на енергийни услуги и за навлизането на частни капитални за обновяване на общинската инфраструктура.

През ноември 2002 г. ЕнЕфект организира работна закуска на тема "Взаимноизгодни възможности за сътрудничество между българските общини и частния сектор за по-ефективно използване на енергийните и водните ресурси". Поканени бяха фирми, които активно работят в областта на енергийната ефективност. Участниците в срещата се обединиха около разбирането, че страната се нуждае от цялостна национална стратегия с конкретен план за действие за повишаване на енергийната ефективност.

На основата на тях трябва да се съставят програми за насърчаване на енергийната ефективност във всички стопански сфери и на всички равнища на управление. Участниците изразиха готовност да съдействат според възможностите и специализацията си за осъществяването на конкретни действия за преодоляване на съществуващите пречки пред енергийната ефективност в българските общини.

Услуги за
промишлени
клиенти

Управление
на термични
инсталации

Далкия - Европейски лидер за енергийни услуги на общините и промишлените предприятия

Годишен оборот за 2001 г.: 4,4 млрд. евро
70 000 управлявани инсталации
Управлява 75 000 МВт инсталирана мощност
260 топлофикационни мрежи в Европа
2500 промишлени обекта
Енергиен мениджмънт: на 15 млн. кв. м.
37 000 души персонал в над 30 държави

- Експлоатация на топлинни мрежи, когенерация, смесено производство на енергия и промишлени флуиди
- Инженеринг и енергийна поддръжка
- Управление на термични инсталации и други технически услуги, свързани с функционирането на сградите
 - 8000 учреждения
 - 2300 здравни заведения
 - 2700 общежития
 - 5200 учебни и научни заведения
 - 4000 центрове за спорт, културни и развлекателни мероприятия
 - 850 договора с големи търговски обекти
- Енергиен мениджмънт

VIVENDI
Environnement

МЕМОРАНДУМ

на работната закуска, организирана от ЕнЕфект на 15 ноември в София с участието на представители на фирми, активно работещи в областта на енергийната ефективност в България

Тема на разговора: "Взаимноизгодни възможности за сътрудничество между българските общини и частния сектор в областта на обновяването на общинската инфраструктура за по-ефективно използване на енергийните и водните ресурси"

Участващи фирми (по азбучен ред): Атис Телеконтрол, Далкия, Данфосс, Екотоп, Линтек ООД, Оркикем, Телетек, Фибран България и Чайм ООД.

На основата на проведения свободен разговор, преминал в дух на колегиалност и загриженост за състоянието на политиката и практиката в областта на ефективното използване на енергийните ресурси в България и особено в българските общини, участниците в срещата се обединиха около следното:

- Все още **ефективното използване на енергийните ресурси не е реален приоритет** на политиката за устойчиво развитие на България. Енергийната ефективност не е сред водещите критерии за реструктуриране на икономиката, разглеждането ѝ неоправдано се ограничава в рамките на енергийния отрасъл. Основните енергийни консуматори - общините и промишлените предприятия не се разглеждат като основни субекти на енергийната политика и практика. Не се насърчава бизнесът, който работи за повишаването на ефективността.

- България остро се нуждае от цялостна **стратегия с конкретен план за действие** в областта на ефективното използване на енергийните ресурси. Те трябва спешно да бъдат разработени във взаимодействие с отговорни представители на общините, бизнеса и гражданските организации и да се възприемат и утвърдят на най-високо държавно равнище.

- На основата на национална стратегия за повишаване на енергийната ефективност трябва ускорено да се разработят национални, териториални (регионални и общински) и специализирани **програми за насърчаване на енергийната ефективност** в различни области (публичните сгради - държавни и общински, обществения транспорт, селското стопанство и др.) или на енергоспестяващи технологии (комбинирано производство на топлина и електричество, използване на възобновяеми енергийни източници и др.).

- В рамките на **съществуващия закон**, който регулира производството на енергията, регулацията на енергийната ефективност се ограничава предимно в сектора на енергетиката и не обхваща ефективно други важни сектори на енергопотреблението, каквито са сградите, транспортът, промишлеността, селското стопанство и др. Създаването на система от стимули за пестеливо изразходване на енергията не е предмет на този закон. Институционализирането на дейностите, свързани с повишаването на ефективността се изчерпва с регламентирането на държавен орган с твърде ограничени функции.

- България спешно се нуждае от **нов Закон за ефективно използване на енергийните ресурси**. Той трябва да се обвърже със законите за държавния бюджет, за обществените поръчки, за задълженията и договорите, за местното самоуправление, за местните бюджети, за местните данъци и такси, както и с екологичното законодателство. В обсъждането на новия закон активно трябва да се привлечат представители на общините, бизнеса и неправителствените организации.

- Не е напълно изградена **подзаконната нормативна уредба**, която има отношение към ефективното използване на енергийните ресурси. Неотложно необходимо е да се разработят норми за специфична консумация на енергия за най-характерните типове крайни консуматори, като например болници, училища, административни сгради, хотели, жилищни сгради и др.

- **Държавният контрол** върху важни общественозначими дейности, свързани с повишаването на енергийната ефективност е силно подценен. Така например при практическото осъществяване на топлинното счетоводство се наблюдават слабости, които настройват общественото мнение против тази иначе добра форма на регулиране на взаимоотношенията между абонатите на топлофикациите. При строителството на нови сгради не се съблюдают с необходимата строгост нормите за топлоизолация на строителните конструкции.

На основата на изразените мнения по горните въпроси участниците в срещата изразиха готовност да съ-

действат според възможностите и специализацията си за осъществяването на конкретни действия за преодоляване на съществуващите пречки пред енергийната ефективност. Те се обединиха около разбирането, че е целесъобразно със съвместни усилия да допринесат за следното:

Да се проведе обществена кампания за енергийна ефективност с подчертана насоченост към бизнеса

- Да се организират семинари по енергийна ефективност с представители на отговорни държавни институции, свързани с ефективното използване на енергията, като специализираните комисии в парламента, министерствата на финансите, регионалното развитие и благоустройството, енергетиката и енергийните ресурси, промишлеността, околната среда и водите, земеделието и горите, образованието, здравеопазването, транспорта и др.

- Да се организират семинари по енергийна ефективност с представители на регионалните и местните власти - областните управи, общинските съвети и сдруженията на общините.

- Да се организират специализирани изложби, промоции и базари на енергоспестяващи материали, изделия и технологии.

- Да се разпространяват успешни практики в областта на повишаването на енергийната ефективност чрез специализираните издания на ЕнЕфект и средствата за масово осведомяване. Активно да се използват поддържаните от ЕнЕфект сайтове в интернет. Да се проучи възможността за учредява-

не на електронен бюлетин по енергийна ефективност, чрез който да се разпространява практическа техническа и бизнесинформация.

Да се осъществят проучвания по общественозначими проблеми

- Проучване на състоянието на нормативната уредба и на практиката при осъществяването на топлинно счетоводство в различните градове в България и идеи за преодоляване на установените трудности.

- Проучване на състоянието на топлофикационните предприятия в България и идеи за тяхното стабилизирани или заместване.

- Проучване на развитието на газоразпределението и свързаните с това възможности за развитие на комбинираното производство на топлина и електричество.

За да се осъществят горните идеи и намерения, участниците в срещата изразиха готовност периодично да провеждат подобни срещи, като разширяват кръга на участниците както сред фирмите, така и сред представители на централните и местните власти.

Да се създаде клуб "Енергийна ефективност"

- Участници в срещата пожелаха ЕнЕфект, като използва позицията си на неутрална неправителствена и нестопанска организация и опита си като секретариат на Общинската мрежа за енергийна ефективност ЕкоЕнергия и на Регионалната мрежа за ефективно използване на енергийните и водните ресурси в Югоизточна Европа (RENEUER), да съдейства за създаването на неформален клуб "Енергийна ефективност" на организациите и фирмите, които участват в пазара на материали, изделия и услуги в областта на енергийната ефективност.

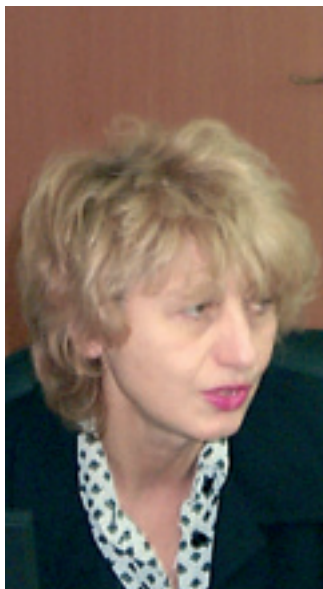
- Клубът "Енергийна ефективност" може да консолидира усилията на участниците в тези пазари и да осъществява мост между тях и държавните и местните власти и потенциалните клиенти на техните продукти.

Като оцениха положително инициативата на ЕнЕфект за иницирането на тази среща, участниците в нея препоръчаха на организаторите да публикуват настоящия Меморандум в специализираните си издания и да го предоставят за публикуване в масовия печат. Те препоръчаха също бюлетинът ЕкоЕнергия да се изпраща и до ръководствата на училища, болници и други обществени обекти със значителна консумация на енергия. Участници в срещата заявиха желание и готовност да представят своите фирми чрез изданията на ЕнЕфект.

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И ЕНЕРГИЙНА ПОЛИТИКА

Юлия Спиридонова

Ст.н.с. д-р Юлия Спиридонова е завършила Икономическия институт в София, специалност стопанско управление. Работи по проблемите на регионалното развитие и има редица разработки и публикации в тази област. Участвала е в изготвянето на програми за устойчиво развитие в България. В момента е ръководител на сектор в Националния център по териториално развитие.

Концепцията за устойчиво развитие

Концепцията за устойчивото развитие е сравнително нова концепция, формирала се през 80-те години и намерила широко признание през 90-те. Тя възниква, когато започват да се осъзнават границите, които природната среда поставя на човешката дейност. Според класическото определение през 1987 г. в доклада на ООН "Нашето общо бъдеще" (известен като доклад "Брундтланд") устойчиво е развитието, "което удовлетворява нуждите на настоящето, без да подлага на риск способността на бъдещите поколения да задоволяват своите нужди". Същността на концепцията се състои в разбирането, че околната среда и развитието са взаимно свързани, че задоволяването на човешките потребности трябва да бъде съобразено с ограничеността на ресурсите, както и че сегашното и бъдещите поколения са равнопоставени.

Все по-очевидно става, че не можем да си позволим повече да използваме енергията, горските, земните, растителните и животинските ресурси така, както сме го правили преди. Само развитие, което постига баланс между трите групи цели - икономически, социални и екологически, може да бъде устойчиво за дълго. Обратно, игнорирането на която и да било от тези цели може да заплаши икономическия растеж и целия процес на развитие и да доведе до разрушаване на околната среда.

Политика за устойчиво развитие

С провеждането на Конференцията за околната среда и развитието в Рио де Жанейро през 1992 г. и приемането на нейните документи устойчивото развитие се превръща в официална политика, основана на широк набор от принципи и препоръки за действие и на конкретни ангажименти. Приети са пет документа, сред които най-важни са "Декларацията за околната среда и развитието" (определяща чрез своите принципи правата и задълженията на страните в работата по осигуряване на развитието и благосъстоянието на хората) и "Дневен ред 21 век" (програма за постигане на устойчиво развитие). Около 120 страни вече са създали свои национални комисии за устойчиво развитие за управление на дейностите, следващи от решенията в Рио де Жанейро и за разработване на национални стратегии за устойчиво развитие. Особено активни са страните от Европейския съюз, които през 2001 г. на срещата на върха в Готенбург приемат стратегията "Устойчива Европа за един по-добър свят".

Нов тласък към реализирането на концепцията на устойчивото развитие е проведената през септември 2002 г. Международна конференция на върха в Йоханесбург и приетите от нея основни документи - Декларацията от Йоханесбург и План за приложение (определяща в 154 рубрики действията за устойчиво развитие на планетата). Вода и канализация, енергия, здравеопазване, селско стопанство и биоразнообразие са петте основни приоритета на устойчивото развитие десет години след Рио, в които напредъкът е възможен с наличните ресурси и технологии.

Ролята на местните власти

Съществена част от световния Дневен ред за устойчиво развитие трябва да се изпълнява на местно равнище. "Дневен ред 21 век" се състои от програми и предписания за промените в начина на живот на хората. Местното равнище е това, на което хората могат да бъдат ангажирани по-лесно в дейностите на общността, насочени към устойчиво развитие. Общините са местните териториални общности със собствено управление, които са най-близо до хората. Но процесите на местно ниво не биха могли да бъдат успешни без подкрепа на национално и международно равнище.

Осъществяват се голям брой инициативи на местно ниво, особено в Европа. Повече от 1800 местни власти в 64 страни са започнали работа върху "Дневен ред 21" или равностойни инициативи за устойчиво развитие. Немалка част от разработваните и прилаганите стратегии, програми и проекти са насочени главно към устойчиво развитие, дори без да включват това понятие в своето наименование.

"Мисли глобално. Действай локално." Това е мотото на "Местен дневен ред 21". Това означава, че местните модели на производство и потребление, използването на ресурсите от местните общности има преки последици върху глобалната наличност от ресурси и върху възможностите за развитие на целия свят.

Предизвикателства за устойчиво развитие в България¹

България е малка страна със скромнен, макар и относително висок принос към генерирането на глобалните проблеми (при 0.05% от БВП в света, 0,07% от територията и 0.15% от населението, на България се падат 0,39% от производството на електроенергия, 0.49% от индустриалните емисии на въглероден двуокис, 0.71% от въгледобива и 1.1% от ядрените енергийни мощности). Възможностите на страната да направи принос за решаване на тези проблеми са скромни, но те не трябва да се пренебрегват.

Политиката за устойчивото развитие на България се обуславя преди всичко от осъзнатата нужда от балансиран растеж в конкретните природни условия и ограничената суровинно-ресурсна база на страната. Силно влияние върху тази политика имат цялостните усилия за присъединяване на страната към европейските и световните структури. Това обуславя поемането на конкретни ангажименти от България за устойчивото развитие на страната.

Практическото реализиране на концепцията за устойчиво развитие е свързано с редица предизвикателства. Преди всичко самата концепция на устойчивото развитие все още е недостатъчно ясно неопределена. Дефинициите и принципите са формулирани общо и абстрактно и това прави тяхното конкретизиране изключително трудно и конфликтно. Колкото повече се конкретизира

¹ На основата на "Предизвикателства за устойчиво развитие в България", ПРООН, 1999

целта, толкова по-големи стават различията в мненията. Особено проблематично е решаването на конфликти от типа икономика-екология, глобално-национално-местно, богати-бедни, отказ от привичния модел на потребление и др. Твърде чести са примерите за частично разбиране за устойчивото развитие, за акцентирание само върху някои от неговите страни (особено екологичната), за наличие на различни секторни и дори ведомствени схващания за устойчивостта.

Предизвикателства на прехода у нас са свързани с трансформациите в икономиката, политическия живот, социалната структура, институциите, законодателството и др., които се извършват от началото на 90-те години. Неустойчивостта в процеса на преход е свързана не само и дори не толкова с обективно протичащите икономически процеси, колкото с грешки на управлението, а устойчивото развитие изисква като основно реализиращо условие добро управление. Приватизацията, реституцията, развитието на частна инициатива и като цяло движението към пазарна икономика е свързано със силно изразена и нерядко деформирана до крайност икономизация на мисленето и поведението, което се съчетава с неразвитост на съответстващи за новите условия институции и правила на поведение (бърза печалба на всяка цена без адекватна система за контрол и регулиране на развитието). Екологичното законодателство е все още основано повече на забрани и предписания, а не на пазарни инструменти, които да регулират по нов начин развитието.

Реализирането на икономически растеж и необходимостта от оцеляване в някои случаи води до пренебрегване на екологичните изисквания, особено ако нарушаването им не е явно. Значителен риск представлява "изкуственото" подобряване на състоянието на околната среда в резултат на икономическия спад. Желаният икономически растеж може да изправи страната пред сериозен "нов" проблем.

Преодоляването на предизвикателствата от наследената производствена структура на страната и остарелите технологии, характеризирани се с високо ниво на потреблението на ресурси и енергия, е теоретично възможно, но същевременно изисква и най-големи, особено финансови и институционални усилия. Тревога буди специализацията на България в производството на замърсяващи околната среда продукти за износ на европейския пазар, една от най-високите между страните от Централна и Източна Европа. Предизвикателствата на средата налагат някои от тенденциите да бъдат в по-малко устойчива посока за известен период с цел да се засили икономиката, така че да е възможно решаването на дългосрочните проблеми.

Общинска енергийна политика за устойчиво развитие

На деветнадесетата специална сесия на Общото събрание международната общност потвърди своето признание, че климатичните промени са

сред най-сериозните предизвикателства пред съвременния свят. Поощряването на устойчивото развитие чрез нов тип енергийно развитие е едно от основните програмни направления за работа, описано в Глава 9 от "Дневен ред 21". Според концепцията за устойчивото развитие енергийната политика трябва да доведе до относително разделение между темповете на икономически растеж и емисиите, като емисиите следва да нарастват относително по-слабо от икономиката. Този прогрес не е достатъчен за устойчивостта, необходимо е абсолютното им разединяване, т.е. абсолютно намаляване на емисиите на парниковите газове. При преходни икономики с висока енергоемкост като нашата основният принцип би могъл да се модифицира в постигане на икономически растеж при запазване или намалено потребление на енергийни ресурси.

Местните власти са ключов субект на устойчивото развитие, тъй като концепцията се операционализира и осъществява най-вече на местно ниво. Възприемането на стратегическото планиране като основен инструмент за устойчиво развитие определят енергийното планиране като много важен компонент на устойчивото развитие. Основата на това планиране са общинските програми за енергийна ефективност.

Същевременно местните власти се сблъскват с много широк кръг проблеми, особено финансови и организационни. Като цяло те се оказват неподготвени да изпълняват ролята на катализатор и двигател на обществените процеси за устойчиво развитие на местно ниво. Особено проблематични са подчертаната нагласа за приоритетно решаване на рутинни и спешни ежедневни проблеми и подценяване на ролята на стратегическото планиране. Липсват нагласа и традиции за самостоятелно търсене на източници за финансиране на собствените замисли, планове и проекти. Невинаги се разбира практическата полза от работата по конкретни проекти за ежедневната дейност на общинската администрация.

Една целенасочена дейност за повишаване на капацитета на местните власти в областта на енергийното планиране и разработването на програми за енергийна ефективност може да бъдат оценена като много важен принос към устойчивото развитие в България.

"Устойчива Европа за егун по-гобър свят"

Стратегия на Европейския съюз за устойчиво развитие, 2001, приета на срещата на върха в Готенбург

Заплахи:

- парников ефект (световно затопляне)
- различни свързани със здравето проблеми
- бедност
- застаряващо население
- загуба на биоразнообразие (свързано с прекомерния риболов, увеличаващите се обеми отпадъци и ерозията на почвите)
- проблеми в транспортния сектор (свързани с големите регионални дисбаланси вътре в ЕС).

Цели:

- намаляване емисиите на парниковите газове с 1% всяка година до 2020 извън Киото
- възобновимата енергия (включително биомаса) да достигне 7% през 2010 г. и 20% през 2020 г.
- до 2020 г. да бъдат произведени и използвани само тези химикали, които не представляват значителна заплаха за човешкото здраве и околната среда
- от 2010 г. селищата и природните системи да бъдат така опазвани и реставрирани, че да спрат загубите на биоразнообразие
- растежът на транспорта трябва да бъде разделен от икономическия растеж.

ОСМА КОНФЕРЕНЦИЯ НА СТРАНИТЕ ПО РАМКОВАТА КОНВЕНЦИЯ НА ООН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА КЛИМАТА

Даниела Стойчева

Даниела Стойчева е държавен експерт в Министерството на околната среда и водите и национален координатор по климата. По време на Шестата конференция на страните по РКОНИК е сред инициаторите за създаване на самостоятелна група на страните, кандидатки за ЕС, за участие в преговорите. Централна група 11 (CG11), включваща България, Хърватия, Чехия, Естония, Унгария, Латвия, Литва, Полша, Румъния, Словакия, Словения и две страни наблюдатели - Кипър и Малта, се превърна в една от силните страни в преговорите, което даде възможност да се защитят интересите ѝ. На Седмата конференция в Маракеш Даниела Стойчева бе избрана за заместник-председател на спомагателния орган на РКОНИК по изпълнението, а в Ню Делхи - за негов председател. Тя е първият представител на страните, кандидатки за членство в ЕС, в този орган и първата жена, избрана за негов председател.

Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата (РКОНИК) е изготвена през 1992 г. и влиза в сила през 1994 г. Нейната цел е да се стабилизира концентрацията на парникови газове в атмосферата на равнище, което ще предотврати опасни антропогенни влияния в климатичната система. Това равнище трябва да се постигне за такава време, което ще позволи на екосистемите да се адаптират естествено към промените в климата, ще предотврати опасностите за производството на храни и ще позволи устойчиво икономическо развитие.

Досега Конвенцията е ратифицирана от 187 страни. С това те се договарят да обединят усилията си в борбата за изменението на климата и да предпазят климатичните системи и екосистемите за сегашните и бъдещите поколения. Страните по Конвенцията са разпределени в различни групи в зависимост от поетите ангажименти - в Анекс I са развитите страни и страните с икономики в преход, в Анекс II са развитите страни и в групата на страните извън Анекс I са всички развиващи се и останалите страни.

Протоколът от Киото, подписан през 1997 г., определя количествени задължения за намаляване на емисиите на парникови газове от страните от Анекс I за периода 2008-2012 г. Общото намаление възлиза на 5% спрямо емисиите през 1990 г., като за постигането на тази цел се въвеждат и т.нар. гъвкави механизми - "Съвместно изпълнение", "Чисто развитие" и "Търговия с емисии". За влизане на Протокола в сила е необходимо той да се ратифицира от най-малко 55 страни, на които принадлежат 55% от емисиите. В момента Протокола са ратифицирали 97 страни с общо количество на емисиите 37,4% от глобалните емисии на парникови газове, от които 26 са страни от Анекс I (индустриализирани страни). България ратифицира Протокола от Киото през юли тази година. Очаква се Протоколът да влезе в сила в началото на 2003 г.

През последните две години борбата срещу последиците от изменението на климата е особено активна. Отказът на САЩ да участва в преговорите по Протокола от Киото след избора на Джордж Буш за президент предизвика сътресения в преговорния процес, но от друга страна, допълнително активизира страните, които са заинтересувани от влизането на Протокола в сила. Европейският съюз се превърна в основен двигател за постигане на напредък на този процес.

В периода 21 октомври - 1 ноември 2002 г. в Ню Делхи, Индия, се проведеха Осмата конференция на страните по Рамковата конвенция на Обединените нации по изменението на климата и седемнадесетата сесия на двата Спомагателни органа на Конвенцията (по изпълнението и за научно-технически консултации). В Конференцията взеха участие около 5000 души от 185 страни, от които 65 министри на околната среда.

Осмата конференция на страните бе повлияна от Световната среща по устойчиво развитие, проведена през август 2002 г. в Йоханесбург. На срещата бе демонстрирано, че предотвратяването на изменението на климата и адаптацията към него е един от най-важните фактори за устойчиво развитие, а РКОНИК е основният инструмент на световната общност в тази насока. Приет бе План за действие от Йоханесбург, който предвижда навременна ратификация на Протокола от Киото. Същевременно той отчита необходимостта от използване на чисти технологии в енергетиката, от сътрудничество между конвенциите, от осигурен достъп до енергия, от нарастване на дяла на възобновяемите енергийни източници и от техническа, финансова и институционална подкрепа за развиващите се страни.

Конференцията в Ню Делхи бе тази, на която делегатите завършиха тригодишния период на преговори по правилата за приложение на Протокола от Киото, осигуряващи неговото прилагане в практиката. Политически насоки за тези правила бяха приети със Споразумението от Бон (май 2001 г.). Правилата бяха включени в документа, приет на Конференцията в Маракеш през есента на 2001 г. Окончателното разработване и приемане на т.нар. операционализиращи документи бе направено в Ню Делхи. С това се създаде основата за нов фокус на преговорите - самото изпълнение на Конвенцията и последвалите я споразумения.

Във връзка с това бе обърнато особено внимание на въпросите, свързани с подобряване на работата по Националните съобщения на страните извън Анекс I, с прилагането на по-ефективни финансови механизми, с оценяването и разпространяването на "добри практики" на политики и мерки, с повишаване на участието на обществеността, с правилата за докладване и прегледа на националните инвентаризации.

Отчетено бе, че прегледът на третите национални съобщения на страните от Анекс I очертава някои нови тенденции в политиките и мерките за предотвратяване на климатичните изменения и за адаптиране към тях. Политиките спрямо изменението на климата вече са приоритет за страните. Вече се прилага много интегриран подход и се създава портфолио от политики, като се акцентира върху използването главно на икономически механизми. Използват се критерии за оценка на "добрите практики", извършва се мониторинг при прилагането им. Забелязва се по-широко включване на местните власти. В страните от Анекс I се осъществява активна политика за енергийна ефективност, за смяна на горива, ядрена енергетика, повишаване на дяла на възобновяемите енергийни източници. За страните в преход от голямо значение е хармонизацията на законодателството им с това на Европейския съюз. В Индия бе обсъждана и инициативата за определяне на международен и национални дни

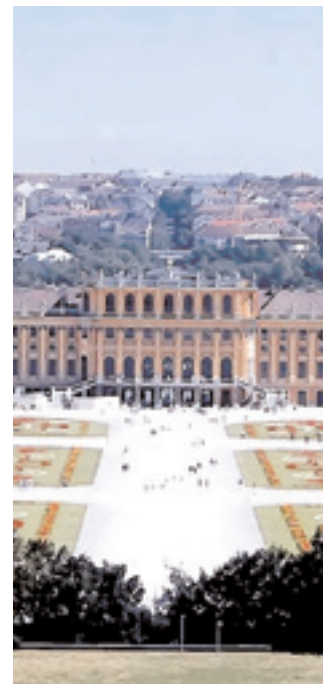
по изменение на климата и бе приета петгодишна "Работна програма от Ню Делхи" за включване на обществеността в тази проблематика. Политическият документ на Осмата конференция - Декларацията от Делхи за изменението на климата и устойчивото развитие - бе приета като резултат от три дискусии на кръгла маса, в които участваха министрите и ръководителите на делегациите на страните.

Декларацията призовава всички страни да изпълнят задълженията си по Конвенцията и да ратифицират Протокола от Киото, като насърчава страните от Анекс I да имат водеща роля в този процес. Декларацията ясно демонстрира връзката между специфичните за всяка страна политики и мерки по изменението на климата и стратегиите за устойчиво развитие. Признава се нуждата и от двата вида мерки както за намаляване на емисиите, така и за адаптация към изменения климат, като се изразява загриженост за уязвимостта на развиващите се страни, особено на най-слабо развитите и малките островни държави. Подчертава се нуждата от развитие и разпространяване на новаторски технологии и от разширяване на използването на възобновяеми енергийни източници.

Независимо от постигнатите резултати преговорите на Конференцията на страните в Ню Делхи не бяха лесни. Разликите в позициите между развитите и развиващите се страни по всички въпроси са огромни и очевидни. Надеждите позициите да се срещнат не се осъществиха напълно. Дори между страните извън Анекс I имаше разделение. Повечето от тях искаха да се акцентира върху мерките за адаптация. Затруднения при преговорите по политиките и мерките за предотвратяване на климатичните изменения възникнаха отново поради нежеланието на развитите страни да признаят негативните последици за развиващите се страни. Поради невъзможността да се постигне съгласие, този проблем бе прехвърлен за решаване на Деветата конференция на страните, която ще се проведе през декември 2003 г. в Италия. Като общ проблем бе дискутиран недостигът на средства, внесени по фондовете на Конвенцията. Делегатите не успяха да съставят ръководството на Специалния климатичен фонд и този проблем бе прехвърлен за следващата среща на спомагателните органи.

Бъдещето, което очаква света, е преход към икономики, съобразени с опазването на околната среда и изменението на климата. Много малко време остава до периода 2008-2012 г., когато според Протокола от Киото развитите страни трябва да са изпълнили задължението си за намаление на емисиите на парникови газове. Големият въпрос сега е какви конкретни мерки те ще предприемат, за да намалят емисиите си и да изпълнят задълженията си. Това е предизвикателството, което стои и пред нашата страна.

Среща на неправителствени организации във Виена

В края на миналата година Европейската мрежа Енергийни градове и Алиансът по климата организираха работна среща във Виена, за да обсъдят възможни общи позиции и действия за предотвратяване на нежелани промени в климата. Цел на срещата бе да се представи единна позиция пред политическото ръководство на Европейската кампания на устойчивите градове, което от своя страна да го предложи на Европейската комисия и други европейски институции.

На срещата бяха представени десет мрежи на градове, координатори на кампанията и специалисти от различни страни. Като единствен представител на страните в преход от Централна и Източна Европа изпълнителният директор на ЕнЕфект и на Общинската мрежа за енергийна ефективност ЕкоЕнергия д-р Здравко Генчев бе поканен да разкаже за дейността на българската мрежа ЕкоЕнергия и Регионалната мрежа за ефективно използване на енергийните и водните ресурси в Югоизточна Европа (RENEUER). Той отдели специално внимание на методиката на местното енергийно планиране и на конкретни демонстрационни и инвестиционни проекти в български общини. Участниците проявиха интерес към българския опит и пожелаха да узнаят допълнителни подробности.

Обсъдени бяха становища по нови директиви на Европейската комисия, обменена бе информация за събития в европейските страни и бяха набелязани следващи стъпки в дейността на кампанията.

МЮНХЕНСКА ДЕКЛАРАЦИЯ

за изменението на климата и общинските енергийни политики
17 септември 2002 г.

Десет години
слег Рuo

Седмица след като в Йоханесбург завърши световната конференция по устойчиво развитие, в Мюнхен се състоя първата европейска среща на местните власти по същия проблем, организирана от мрежата Енергийни градове с подкрепата на Европейската комисия и мюнхенската община. Представители на Европейската комисия, на общини от Западна, Централна и Източна Европа, неправителствени организации и фирми обсъдиха резултатите от срещата на върха и произтичащите от нея поуки и задачи за местните власти и бизнеса. В продължение на два дни участниците активно обсъждаха новите предизвикателства и завършиха срещата си с декларация, която публикуваме отделно. Енергийната ефективност и използването на възобновяеми енергийни източници бе в центъра на вниманието на конференцията. От България в срещата участваха представители на ЕнЕфект и Агенцията за енергийна ефективност.

Първото европейско събитие, посветено на изменението на климата след Срещата на високо равнище в Йоханесбург, се проведе в Мюнхен на 16 и 17 септември 2002 г. То обсъди въпросите на енергийната ефективност и производството на енергия от възобновяеми енергийни източници и постави специален акцент върху ролята на общините.

На срещата на високо равнище в Йоханесбург,

- Енергията, също като водата, бе разглеждана като основен елемент на устойчивото развитие: ограничените запаси от органични горива и вредното въздействие на изменението на климата върху икономическата, екологичната и социалната арена го правят възлов въпрос, особено в най-бедните страни в света, където достъпът до енергия е един от основните проблеми.

- Ето защо, ние очаквахме задължителни международни ангажименти с количествено определени цели. В Йоханесбург това не бе постигнато поради създалата се коалиция между основните потребители на енергия в света и производителите на петрол. За съжаление, това доведе до забавяне на напредъка в постигането на устойчиво развитие в световен мащаб.

Въпреки това, ние оценяваме, че:

- Много страни, особено в Европейския съюз, както и самият Европейски съюз, вече са поели ясни ангажименти, като предлагат да повишат дяла на енергията от възобновяеми енергийни източници до 15% от общия си енергиен баланс до 2010 г.

Въпреки това, трябва да се подчертае, че:

- Провежданите досега значителни и задълбочени преговори бяха ограничени до равнището на националните правителства и изключваха местните органи на властта - независимо от интереса и участието на последните. Това не може повече да продължава, като се вземе предвид фактът, че повече от половината от населението на земята вече живее в градовете.

Ние искаме да подчертаем, че общините поемат водеща роля в насърчаването на устойчивостта. Повече от 100 общини от страни от цял свят, поеха в Йоханесбург ангажимент да реализират общински политики за устойчиво развитие.

Ние смятаме, че:

- Изменението на климата е основният глобален проблем. Следователно ние трябва да разработваме общински политики за енергийна ефективност, производство на енергия от възобновяеми енергийни източници и устойчива мобилност.

- Необходимо е да се формират силни партньорства на местно равнище между общините, всички заинтересувани страни от обществеността и частния сектор, асоциациите и широката общественост.

- Съществува неотложна и спешна необходимост от укрепване на политиките, включително чрез политически действия и проекти, които вече са в процес на изпълнение в някои общини, и от пристъпване към такива процеси в по-слабо развитите градове.

- Общините трябва да бъдат по тясно ангажирани в международните дебати и преговори. Това трябва да включва подкрепа за регионални, национални, общоевропейски и международни ангажименти, осъществявани с практически инструментарии и подходящи мерки.

Финландските общини в защита на климата

Асоциацията на финландските местни и регионални органи на властта насърчава и координира кампанията на общините за опазване на климата. На национално и местно равнище се създават мрежи и партньорства с енергийни агенции и държавни органи на управление. Провежда се активна кампания за намаляване на емисиите на парникови газове чрез действия на местно равнище. Тя е част от кампанията на Международния съвет за общински екологични инициативи ((CLEI), в която участват около 400 града от целия свят. Само във Финландия в кампанията участват 44 града или общини. На тях се падат повече от 46% от населението на Финландия. Участват деветте най-големи градове в страната, както и някои малки селски общини с население около 1000 души.

Кампанията обхваща пет основни вида дейности: 1) наблюдаване на емисиите и погълчателите и погълтителите на територията на общината; 2) събиране и разработване на прогнози за емисиите през 2005 г. или 2010 г.; 3) формулиране на собствена местна (общинска) цел за намаляване на емисиите на парникови газове; 4) изготвяне на план за намаляване на емисиите и 5) реализиране на плана.

През първата година на кампанията по опазване на климата ползата за общината се състои в проучване на местните равнища на емисиите, изготвяне на енергиен баланс и събиране на необходимата информация. По този начин може правилно да се установят ефективни методи и действия на общината за решаване на проблемите. Понастоящем 25 общини и три региона вече успешно са изчислили своите емисии на парникови газове чрез програмния продукт "Касвенер". Бяха организирани широк спектър от национални и общински семинари по въпросите на енергията, използването на земята, транспорта и управлението на отпадъците. Кампанията издаде шест официални доклада. През 1997 и 2000 г. Асоциацията на финландските местни и регионални власти проведе национални конференции, в които участваха повече от 200 души.

Възможностите на общините да влияят върху намаляването на емисиите на парникови газове са свързани с консумацията и производството на енергия, с планирането на транспорта и използването на земята и с управлението на отпадъците. На-

маляването на емисиите на парникови газове е свързано с подобряване на качествата на въздуха и на икономическите показатели на използването на енергия, както и със задоволяване на енергийните нужди от собствени източници или съоръжения. В същото време се насърчава внедряването на нови технологии и се увеличават възможностите за заетост в общините. Сключват се договори по въпросите на енергията и изменението на климата между местните власти и Министерството на търговията и промишлеността.

Във връзка с кампанията бе разработен местен проект за развитие на местни фирми, които биха допринесли за предотвратяване на изменението на климата. Основните области на интерес са създаването на работни места за рециклиране и за използване на рециклирани материали и производството на топлинна енергия.

Концесията – нима нейният час настъпва?

ВЕЦ Хайделберг

Хайделберг, Германия 140 000 жители

Вече много години Хайделберг демонстрира голям ангажимент в противодействието на изменението на климата. Приет бе комплекс от мерки, които обхваща подобряване на изолацията на сградите, насърчаване на използването на възобновяеми енергийни източници и повишаване на информираността на населението. Общинската енергийна фирма, която се слъ със съседното и много мощно енергийно предприятие на Манхайм, отдавна играе ролята на неразделна съставна част от тази политика. Тя вече е сключила редица договори на основата на гарантирани енергийни показатели за повишаване на ефективността на общинските сгради, някои от които, бяха изпълнени от градската електроцентраля.

Както всяка общинска фирма в Германия общинската енергийна фирма в Хайделберг трябва да подпише концесионен договор с общинската администрация, който ѝ дава право да разполага съоръжения за елек-

троразпределение на публични пространства – магистрали, паркове и др. Финансовите условия на концесията са приети със закон, но другите условия не са. След многогодишни преговори Хайделберг успя да включи в последния 10-годишен договор, подписан през 1995 г., редица екологични ангажименти. Те обхващат:

- сътрудничество между проектите в областта на енергията и тези по опазване на климата - т.нар. Е-екипи
- работа за постигане на поставената цел за намаляване на емисиите на CO₂ с 20% до 2005 г.
- развитие на фирма за енергийни услуги
- развитие на възможностите за комбинирано производство на електроенергия и топлинна енергия
- до 2005 г. най-малко 5% от електроенергията да се произвеждат от възобновяеми енергийни източници
- въвеждане на процедури за планиране с минимални разходи.

Съществува готовност при подписването на новия договор след три години да се договори нов комплекс от екологични ангажименти. Те ще бъдат ревизирани и съобразени с либерализацията на енергийния пазар. Някои от тях, например намаляването на емисиите на CO₂ с 20%, днес изглеждат по-малко осъществими в този контекст. Преговорите вече са започнали и се планира увеличение на дяла на енергията от възобновяеми енергийни източници до 10%.

Единството е сила при закупуването на енергия

Милтън Кийнс, Великобритания, 200 000 жители

В продължение на много години британските общини управляваха регионални консорциуми за закупуване на енергията, за да се възползват от преференциалните цени при покупката на по-големи обеми. С отварянето на енергийните пазари тези консорциуми се превърнаха в самостоятелни субекти. Град Милтън Кийнс е член на Централния консорциум за закупуване на енергия, който обслужва 20 общини с общо население от около 10 милиона души. Те прилагат съвместна програма за закупуване на енергия, чрез която общините спестяваха приблизително по 5% от сметките си за енергия. Ефектът от комбинираните търгове е подписването на големи по обем договори за

значителен пазар на електроенергия. Така например договорът за покупка на газ на Централния консорциум е за 87 млн. терма, в сравнение със само 3 млн. терма за Милтън Кийнс. Този търг се смята за най-големия редовен договор за снабдяване в публичния сектор във Великобритания.

Консорциумът е виртуална организация. Той няма щатен персонал и собствен бюджет. Управлява се оперативно от Комитет по стратегическо управление с управленски групи по отделни проблеми. Чрез конкретни протоколи са установени стандарти на работа. Прилага се политика за екосяобразно снабдяване, която е различна за различните общини. Всяка община внася свой принос, като организира търг за конкретен продукт с помощта на собствения щатен персонал. По този начин тя придобива квалификация и експертен опит в конкретната област. Централното провеждане на търговете намалява административните разходи и осигурява спазване на разпоредбите на местните власти по отношение на тържните процедури.

Търговете за енергия включват огромен брой отделни обекти. Например Централният консорциум предлага на търг повече от 6000 отделни сгради. Тъй като е необходима подробна информация за обектите, мониторингът на енергопотреблението се извършва автоматично и чрез него се определя кои сгради са недостатъчно ефективни. Търговете се провеждат по електронен път, което позволява по-честото им организиране. Компютъризираните системи са необходими за анализиране на резултатите от търговете, поради предлагането на множество различни цени. Провеждат се срещи "запознайте се с купувача", които позволяват на фирмите да установят на кого предлагат. След първоначалния голям интерес към търговете, стабилизирането на пазара сведе участниците до по-малък брой, но сериозни доставчици.

Милтън Кийнс вече купува "зелена" енергия за своите сгради. В момента пет члена на консорциума обмислят пускането в експлоатация на вятърна централа за подаване на "зелена" енергия на договорна основа. Инвеститорът ще има гарантиран и надежден клиент, който ще купува енергия за срок от 15 години за изплащане на инвестирания капитал. Общината има гарантирана цена, възможност да демонстрира екосяобразно поведение и няма нужда да задела средства за инвестиции.

Енергоспестяване на общинско равнище

Умеа, Швеция, 140 000 жители

В продължение на много години общинската фирма "Умеа енерджи" в Северна Швеция успешно предоставя енергийни услуги и провежда информационни кампании по проблемите на енергията. Първоначално фирмата просто предлагаше безплатни консултации по проблемите на енергията като форма на обществена услуга, но днес тя е разширила дейността си с широк спектър от услуги - някои все още безплатни, а други - на търговска основа. Информираността на жителите на Умеа непрекъснато нараства, а при студения климат в Северна Швеция чрез подходящи мерки за енергийна ефективност може да се спестят значителни средства.

"Човек може да си помисли, че стимулът е много слаб при такива ниски цени на електроенергията, на каквито сме свидетели през последните години. Но хората все още проявяват голям интерес към услугите в областта на енергоспестяването и програмите за повишаване на информираността.", казва Андерс Йохансон, директор по маркетинга на "Умеа енерджи". "Като предоставяме услуги, си поставяме многостранни цели: повишаване на информираността, намаляване на потреблението на енергия и понижаване на енергийните разходи. В Умеа осъзнатата грижа за околната среда е на много високо ниво, а екологичните ползи, съчетани с икономия на средства от разходите, са важни стимули за населението да пести енергия", отбелязва той.

Общината Умеа, както и други общини в Швеция, получава безвъзмездна помощ от правителството за предоставяне на енергийни консултации. Тя упълномощава "Умеа енерджи" и ВЕНЕТ да осъществяват тези услуги. Те включват семинари по проблемите на енергията, бюлетин по енергийните проблеми в специална страница в интернет, Дом на просветата, "Енергиен форум", изготвяне на енергийни пътни карти, проверки на безопасността на електроснабдяването, едnodневен курс по използване на електроенергията в домакинството, "Дом по безопасност

на отоплителните системи", служба по подмяна на предпазителите и служба за издирване на грешки в заземяването. Както фирмата, така и общината, споделят мнението, че тази жизненоважна форма на правителствена подкрепа трябва да се запази.

Търговия с енергия в комплекса "Лендгън хилс"

Базилдън, Великобритания
167 000 жители

Сътрудничеството между една частна (в миналото общинска) фирма и общината доведе до ползи за всички - намаление на разходите на обитателите на общинския жилищен комплекс, пряко снабдяване с поевтиня електроенергия за общината и допълнителни печалби за фирмата. Възможността за достъп на трета страна до разпределителната мрежа и пълномощията да продава електроенергия пряко на потребителите са жизненоважни компоненти на проекта.

Топлоснабдяването на жилищния комплекс, който обхваща 556 жилища, бе обновено от службата "Уолтъм форест енерджи сървисиз" - фирма за енергийни услуги, специализирана в общински проекти за районния съвет Базилдън. Тези жилища имаха обща разгъната застроена площ от 46 000 м² и бяха свързани към общинската мрежа за централизирано топлоснабдяване. Мрежата се захранваше от три съществуващи отоплителни котли с мощност 1.4 MW. Проектът предвижда реконструкция на отоплителните системи, инсталиране на два нови котела с комбиниран цикъл (комбинирано производство на електричество и топлина) с мощност 210 kW и разширяване на топлофикационната мрежа до началното училище.

Системата работи при пълен капацитет около 5 700 часа годишно. Общината използва 42 kW от електроенергията, произведена от системата, а 270 kW се продават пряко на потребителите чрез местната разпределителна мрежа (за използването на системата се плаща такса в от 2,4 евроцента/kW). Остатъкът се продава на местната енергоснабдителна фирма.

Част от оборудването за проекта бе финансирано от общината, а останалата част - по механизма на договор за съвместно управление на енергията, като инвестицията се изплаща чрез реализираната икономия на енергия. Фирмата поема ролята на продавач на енергия и постигна значителни икономии (и споделена печалба) от пряката препродажба на електроенергията на крайните потребители. По този начин се постигна из-

года от цените на дребно. Жизненоважен елемент при това бе възможността да се използва местната разпределителна мрежа чрез осигуряването на достъп до нея на трета страна. В същото време разходите за електроенергия и отопление на наемателите бяха намалени с около 20%.

Отгаване по разговор на гостъна го разпределителната мрежа

Алмер, Холандия, 26 670 жители

Общините в Холандия усилено се стремят да се освободят от фирмите за разпределение на електроенергия, газ и топлинна енергия, а в същото време фирмите все по-активно се сливат в по-големи и по-конкурентоспособни стопански субекти. Успоредно с дистанцирането на общините от фактическата експлоатация на разпределителните мрежи, всяка община може да прояви поактивен интерес в планирането на разпределителната система и да регулира стратегията и действията на фирмата по енергоразпределение.

Град Алмер бе пионер на нов закон, който насърчава това. Градът поиска от участниците в търга за изграждане и експлоатация на енергийна разпределителна мрежа да осигурят енергоснабдяването на нов комплекс на площ 190 ха за 10 000 обитатели. Те възложиха проучване, за да установят какво точно трябва или би било разумно да изисква общината.

Проучването препоръча да се поиска 10% от енергията да бъдат произведени от възобновяеми енергийни източници и 40-50% намаление на емисиите на CO₂ в сравнение с 2000 г. Тръжната процедура започна преди година и половина. Постъпиха две оферти, като и двете надминаха очакванията. Едната предлагаше 100% намаление на емисиите на CO₂. Но, както обикновено, разковничето се оказа в подробностите. Когато те бяха напълно оценени, се оказа, че офертата на другия участник, който предлагаше 53% намаление на CO₂ и 25% енергия от възобновяеми енергийни източници, бе по-добра. Тя включваше и оригинални идеи за насърчаване на добрите практики. За нещастие, докато течеше проучването на офертите, законите разпоредби претърпяха изменения. Град Алмер обяви намерението си да започне целия процес отначало.

Ползата в случая бе, че спечелилът търга щеше да отговаря за поддържането на новата мрежа според условията, определени в закона. Това бе много печеливша операция. Все още не е ясно обаче по какъв начин щяха да се наложат екологичните цели.

Фирма-производител на електроенергия заговява нуждите на една община

Санта Моника, САЩ
84 080 жители

Гражданите на Санта Моника, разположен на брега на океана, западно от Лос Анджелис, са абонати на "Едисън интернешъъл". След като закупи британски фирми за електроразпределение, тази американска компания се превърна в международен гигант. В сътрудничество с "Едисън" в бързо прогресивната община Санта Моника и по-скоро в консервативния град Ървин се реализира една нова програма на стойност 5 млн. долара.

В програмата са включени мерки за повишаване на енергийната ефективност за потребители от жилищния сектор и дребния бизнес. Санта Моника обаче желае да отиде още по-далеч. Тази година Градският съвет отпусна приблизително 1.4 млн. долара от данъчните приходи от електроразпределението за създаването на Общински енергиен фонд. Средствата ще допълнят фондовете от партньорската програма на "Едисън". Приблизително 400 000 долара от тези средства бяха определени за различни проекти за енергийна ефективност в училищата в Санта Моника (монтиране на по-добро осветление, прибори за контрол и регулиране на осветлението и системата за отопление, вентилация и климатизация на въздуха и за различни други подобрения на съоръженията), а около 300 000 долара ще се използват за финансиране на фотоволтаични инсталации в четири училищни обекта.

Градът е поискал и безвъзмездна помощ за енергийна ефективност в размер на 500 000 долара, която в момента се разглежда от щата Калифорния в рамките на една програма за насърчаване на енергийната ефективност. Общината предлага да използва остатъка от сумата, отпусната от собствените ѝ фондове, за допълнително финансиране. Съчетаните средства след това ще се използват за подпомагане на различни проекти за повишаване на енергийната ефективност в жилищния сектор и в дребния бизнес и за създаване на възобновяем кредитен фонд.

Сега не е възможно да се мисли за връщане на цялата разпределителна мрежа на града под контрола на общината. Това би означавало мрежата да се изкупи обратно при почти невъзможна цена. Градът обаче би искал да установи по-добър контрол върху собственото си енергоснабдяване. За тази цел той е разработил новаторски проект за изграждане на енергоразпределителна система със собствена подстанция за градския център. Подробно на опита от жилищния комплекс "Лангдън хилс", общината ще развие собствен енергиен източник и ще препродава енергия на клиентите си (общинските обекти и служби). По този начин тя ще постигне известна независимост и контрол върху собственото си енергийно бъдеще. В този случай ще бъдат развити както централизирано топлоснабдяване, така и климатизиране на въздуха със захранване от собствена централа.

Да Включим "зелена енергия"

Лестър, Великобритания
294 000 жители

Новият център "Юок", използващ "зелена" енергия.

Лестър бе първият град във Великобритания, който се обяви за екологичен град и пое ангажмента до 2025 г. да намали потреблението на енергия в града до 50% спрямо равнището от 1990 г., а до 2020 г. да задоволява 20% от енергийните си нужди чрез енергия, произведена от възобновяеми енергийни източници. В допълнение към изпълнението на една много амбициозна и основана на високи стандарти програма за насърчаване на енергийната ефективност, Градският съвет използва възможностите, които предлага либерализацията на енергийния пазар, за да насърчи употребата на "зелена" енергия (енергия, произведена от възобновяеми енергийни източници).

Както навсякъде във Великобритания, всички покупки на енергия в Лестър се извършват чрез търг. През 1995 г. след преговори с местното електроразпределително дружество градският съвет договори специална благоприятна "зелена" тарифа за основните административни сгради на съвета. Оттогава, за да задоволява нуждите на тези сгради, дружеството бе принудено да закупува електроенергия, произведена

от възобновяеми енергийни източници от външни производители. По онова време тази електроенергия бе с 5% по-скъпа от традиционната, но след въвеждането на данъка за предотвратяване на изменението на климата тя стана по-евтина.

През 1997 г. Съветът договори подаването на "зелена" електроенергия за два по-малки обекта - завод "Планета" и Центъра за консултации по проблемите на енергията. Потреблението на всеки от тях е по-малко от 50W. Бе постигната благоприятна цена, но, тъй като обектите бяха по-малки, тя не бе така добра както цената за административните сгради на Градския съвет. Освен това, Съветът се свърза пряко с един местен производител на енергия от възобновяеми енергийни източници, който разполага с две вятърни турбини с мощност 25W и няколко фотоволтаични клетки и договори закупуването на цялото произведено от него количество. За преноса на електроенергията се използва регионалната разпределителна мрежа. И други местни власти във Великобритания започнаха да купуват "зелена" енергия. Сред тях са например град Страуд и Областният съвет на Глостършър.

От години Лестър играе водеща роля в областта на енергийната ефективност и активно стимулира и други да го следват. Градът проведе кампания за насърчаване на други градове да купуват "зелена" електроенергия и да се стремят към висока енергийна ефективност на услугите, предлагани от техните доставчици на електричество и газ. Те разработиха информационен пакет "Включете "зелена" електроенергия!", който се разпространява чрез Центъра за консултации по проблемите на енергията в града.

Сертификат за 100% чистота за електроенергията

Лозана, Швейцария
115 000 жители

Водоелектрическата централа в Лавей

Цялата електроенергия, разпределяна от Службата за промишлени услуги (СИУ) в Лозана, е произведена от естествени или възобновяеми енергийни източници. За СИУ това осигурява значителна допълнителна печалба. Нейните абонати и особено стопанските предприятия сега могат да се гордеят, че използват "чиста" електроенергия в производствените си процеси.

СИУ произвежда електроенергия от различни енергийни източници. Общината експлоатира директно или закупува електроенергия от четири ВЕЦ, разположени в Лавей и Ба-Вале, от 14 слънчеви фотоволтаични инсталации и от газовата турбина на обекта Пиер-дьо-План в Лозана. Цялото произвеждано количество вече е с гаранция за произход от екологични източници. Издадени са три сертификата (по един за всеки вид енергийни източници), които бяха връчени през септември 2001 от специализираната в тази област и световно призната немска организация ТЮФ. Централата за комбинирано производство на електричество и топлина в Пиер-дьо-План, която е свързана към електроцентраля в Лавей, бе първата от този тип в Швейцария, отличена с такъв почетен знак.

Връчването на тези сертификата удостоверява, че произвежданата от СИУ енергия (500 млн. kWh/год.) отговаря на стандартите на ОПЕР (Федерално постановление за опазване на въздуха) и че общото равнище на ефективност надхвърля определения праг. Това съответства и на подхода, обявен в програмата "Дневен ред 21" на община Лозана.

Получаването на тези сертификати ще бъде от полза не само за СИУ, но и за техните клиенти. В условията на либерализирания пазар на енергията ще им бъде необходимо да доказват, че 100% от закупуваната от тях енергия е произведена от естествени източници. Можем да си представим например, че фирма, която работи в сферата на био-технологиите, би оценила по достойнство енергоснабдяване, което съответства на нейната сфера на дейност и ориентация.

СИУ е в процес на получаване на още един сертификат. Той се отнася до етикетите "от естествени суровини", които скоро трябва да бъдат дадени на тяхното производство на електроенергия от ВЕЦ и фотоволтаични клетки.

Партньорство за енергийна ефективност

Община Омуртаг, България

В края на септември завърши проектът "Единодействие и партньорство за енергийна ефективност

в община Омуртаг", финансиран от Европейския съюз по програма ФАР АКЕС. Главната цел на проекта бе да се разработи програма за енергийна ефективност, която да включва методи и средства за намаляване на енергопотреблението на територията на община Омуртаг, като успоредно с това се подобри микроклиматът в общинските сгради и се постигне устойчиво решение на част от екологичните проблеми в общината. Проектът предвиждаше да се актуализира наличната информационна база за енергопотреблението в общината, да се анализират данните, да се разработят Общинска програма за енергийна ефективност и бизнес план на конкретен проект за избран общински обект, да се повиши осведомеността на населението за енергопотреблението в общината.

След разработването ѝ Общинската програма за енергийна ефективност бе представена за обществено обсъждане. В краткосрочен план инициативите за енергийна ефективност са насочени предимно в секторите образование и здравеопазване с цел да са осигури здравословна и безопасна среда и да се повиши комфортът на обитаване в училищата, детските заведения и болницата. В резултат на предвидените в програмата мерки за енергийна ефективност се очаква около 2300 MWh икономия на енергия. Програмата обхваща период от осем години (2002 - 2010), като необходимите инвестиции са 500 хил. лева. За изпълнението ѝ ще се обособи работна група с участието на представители на секторите образование и здравеопазване, общинската администрация, както и на общинския съвет, промишлени предприятия, фирми за комунални услуги, неправителствени организации и гражданството. От общинската администрация ще участват специалисти, преминали обучение по общинско енергийно планиране и управление, а от останалите организации - енергетици, икономисти и строителни работници, определени от работодателите.

Общата стойност на проекта е 12 255 евро, в т.ч. 9993 евро от Европейската комисия. Той бе осъществен от сдружение "Хан Омуртаг 2000" в партньорство с ЕНЕФект и община Омуртаг. Сдружението е нестопанска организация, която се занимава с общественополезна дейност за създаване на условия за устойчиво социално, икономическо и културно развитие и запазване на екологично чиста среда в община Омуртаг. В рамките на проекта бяха проведени два семинара за обучение на общински специалисти и бе издадена информационна брошура.

Калинка Накова

трибуна
на кмета

ПРОЕКТИТЕ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ ДА СЕ КРЕДИТИРАТ С ПРЕДИМСТВО

Кметовете на Габрово (Богомил Белчев), Добрич (Лъчезар Росенов) и Тервел (Веселин Влаев) бяха любезни да отговорят на четири въпроса на редакцията.

КАКВО ПРЕЧИ НА ОБЩИНИТЕ ДА ПОВИШАВАТ ЕНЕРГИЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ В СВОИТЕ ОБЕКТИ?

Богомил Белчев: При наличие на желание най-голяма пречка е недостигът на средства за начално финансиране на проектите за енергийна ефективност. На второ място поставям липсата на добре подготвени специалисти, които могат да разработват технико-икономическите части на проектите. На трето място е липсата на традиция в икономичното използване на енергийните и водните ресурси, въпреки че сме притиснати от оскъдните общински бюджети.

Лъчезар Росенов: Основните пречки пред проектите за енергийна ефективност според мен са финансови, понеже общините нямат свободен финансов ресурс, който да насочат за решаването на тези проблеми. Четвъртата годишна конференция на ЕкоЕнергия лично на мен показа големи пропуски в собствените ми виждания по въпросите на енергийната ефективност.

Веселин Влаев: В община Тервел се извършват дейности в сферата на енергийната ефективност, но се работи на парче. Липсва визия за цялата община, което е много сериозен пропуск. Ето защо първата ми работа ще бъде да създам екип, който да разработи енергийна стратегия на община Тервел. Пътят е много верен и има много успешни практики, които могат да се заемстват.

КАК ОБЩИНИТЕ ПРЕОДОЛЯВАТ СЪЩЕСТВУВАЩИТЕ ПРЕЧКИ?

Богомил Белчев: Мисля, че работата на ЕкоЕнергия и увеличаването на броя на членовете са добри предпоставки за отстраняване на пречките, които изброих. Разбира се, държавата трябва да се обърне с малко по-широк поглед към тези проблеми, да поразхлаби малко уредбата в банковата сфера, за да може действително да се работи ефективно и да се получава паричен израз на ефективността. Необходимо е проектите за енергийна ефективност да се кредитират с предимство. В същото време обучението на местни специалисти трябва да продължи.

Веселин Влаев: За да улесним собствените си проекти, трябва да се възползваме от успешните практики. Полезно ще е дейностите за повишаване на енергийната ефективност целенасочено да се стимулират. Възможно е част от сумите за капиталови разходи да се отделят за енергийна ефективност. Приоритетно трябва да се финансират общински

програми и дейности, които водят до повишаване на ефективността.

КАК МОЖЕ ДА СЕ ФИНАНСИРАТ ПРОЕКТИ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ?

Богомил Белчев: До миналата година съществуваша ограничения в изразходването на средствата за енергийна ефективност. Те се смятаха за капиталови разходи и имаше процентно ограничение в бюджета. Тази година такава ограничение не съществува. Това е добре, но самото намиране на средства, било от банки, било от някакви други институции, все още е доста трудно.

Лъчезар Росенов: Инвестициите, вложени в икономия на енергия, се връщат много бързо и може би в това е голямата мисия на ЕкоЕнергия - да направи тези възможности популярни, да ги подкрепя с много сериозни разчети и изследвания и да предоставя инструменти за реализацията.

КАКВО ПО-КОНКРЕТНО ПРАВИТЕ ВЪВ ВАШАТА ОБЩИНА?

Богомил Белчев: Община Габрово е демонстрационна зона и ние работим от 5 години в това направление. По отношение на въвеждането на топлинното счетоводство сме на първо място в България. Успяхме да разработим няколко демонстрационни сгради в областта на образованието, битата, производството и здравното обслужване. Нашата болница е една от първите, към които се приложиха тези мерки. Най-голямото постижение обаче е в областта на уличното осветление. Преди десет години Габрово бе най-тъмният град, когато заради неизплащане на сметки към "Електроснабдяване" осветлението бе загасено. Тогава заедно с ЕнеФект разработихме проекти, кандидатствахме и получихме кредит от Националния фонд за опазване на околната среда. Петдесет процента от осветителните тела са сменени, остава другата половина да бъдат подменени. Само от първата подмяна реализираме икономия от близо 40 хил. лв. при 60 хил. лв. месечни сметки. Когато въведем и втория етап, се надявам, че месечните сметки ще спаднат до 10-15 хил. лв. Въвеждаме и централизирано управление на уличното осветление - с помощта на компютър се определят часовете на начално включване, на вечерно разреждане, на изключване и т. н.

Лъчезар Росенов: Община Добрич се различава от повечето от българските общини. Тя включва едно населено място - самия град Добрич и по-

ради това консумираните енергийни източници са по-различни. Ние много малко използваме дърва и въглища за отопление, а разходът на електроенергия и течни горива е много висок. Структурата на консумираните горива не е добра и разходите ни за отопление и осветление скачат допълнително. От тези особености произтичат и нашите проблеми. Започнахме с промяна на наличната техника. Осъществяваме проект за подмяна на осветителните тела в уличната мрежа и вкарването им в икономичен режим на работа, внедряване на двойнотарифни електрометри. Заедно с това изпълняваме обширна програма за газификация на обществените сгради, с което освен икономически ползи, ще постигнем и екологичен ефект. По наши изчисления в резултат на проекта ежегодно ще излъчваме в атмосферата около 4300 тона по-малко емисии на въглероден диоксид. Мислим за използването на възобновяеми енергийни източници - вятър, слънце. През Добруджа не текат големи реки, но областта разполага с огромни количества биомаса. Сега тя се унищожават чрез изгаряне или изгнива. Търсим начини да използваме тази биомаса. Съоръженията са много скъпи и засега не влизат в приоритетите ни, но мислим в тази посока във връзка с бъдещите си планове.

КАКВО СЪДЕЙСТВИЕ ПОЛУЧАВАТЕ ОТ ДЪРЖАВАТА?

Богомил Белчев: Може би ще бъде краен, но държавата няма изградена стратегия по отношение на енергийната ефективност в общините. Ето защо не мога да кажа, че ни е помогнала кой знае колко. В момента работим по газификацията на града. Не ми се иска да коментирам на какви невероятни трудности се натъкваме при нейната реализация и най-вече при финансирането. За всички е ясно, че осъществяването на този проект ще доведе до огромни икономии, до умножаване на ползите, до появата на инвеститори и пр., но държавата не обръща очи към тези неща. Ние всички разбираме, че в момента положението е тежко, но как ще излезем от него, ако не стимулираме точно такива проекти, които водят до икономия и допълнителни печалби не само за тези, които ги прилагат, но и за самата държава.

Веселин Влаев: Според мен в момента този проблем не стои с цялата си сериозност на вниманието на правителството. Такива проекти не се ползват с приоритет. А това наистина е належащо.

БЪЛГАРИЯ Е ПО СРЕДАТА НА ПЪТЯ

Андрю Попелка
президент на TYSAK Engineering Co., САЩ

НАШЕТО ИНТЕРВЮ

Андрю Попелка е завършил енергетика в Чешкия технологичен институт в Бърно през 1977 г. Работил е в словашки и американски енергийни фирми по проекти на ААМР, министерствата на енергетиката и отбраната на САЩ, Световната банка и ООН в областта на енергетиката и енергийната ефективност, осъществени в Централна и Източна Европа, Мали и Мексико. Автор е на редица разработки и публикации за технологии и оборудване за производство и пренос на топлинна енергия, оценка на потенциала за енергоспестяване в сградите, енергийно планиране и управление, както и на три патента за енергийно ефективно оборудване.

Какви според Вас са пречките пред проектите за енергийна ефективност?

Правната среда трябва да насърчава инвеститорите. Например, ако общините не могат да използват спестените средства в бюджета си, те нямат стимул да спестяват. На второ място бих поставил възможностите на общините да осигуряват средства. Когато общините нямат възможност да заемат средства и да набират фондове от банковата сфера, единствената алтернатива остава бюджетът на отделната община или субсидията от правителството. Процесът на намиране на средства за конкретните проекти е дълъг и в това отношение дейността на ЕнЕфект е от голяма помощ за разпространяване на информацията и идентифициране на проблемите.

Какво трябва да се направи, за да се преодолеят тези трудности?

Аз съм работил и в други страни например в Чехия, където процесът отне известно време и малко по малко нещата си дойдоха на мястото. Бяха приети подходящи закони, банките започнаха да проявяват разбиране към енергийната ефективност, накратко - нищо не става за един ден. Нужно е време и много работа. Общините трябва да бъдат движещата сила на процеса, защото те извличат най-голяма полза от него.

Бихте ли споделили част от опита си в Чехия?

Освен в Чехия съм работил и в Полша, Словакия и други страни от Централна и Източна Европа и бих казал, че процесите са много сходни. За ваше съжаление трябва да споделя, че Чехия е по-напред в развитието си - енергийната ефективност е въпрос, който вече отчасти е разрешен. Не бива обаче да се забравя, че Чехия започна да работи в тази сфера доста отдавна. Опитът сочи, че щом веднъж хората осъзнаят, че могат да се възползват от инвестициите в енергийна ефективност, за да спестят пари в близкото бъдеще, нещата започват да вървят по-бързо. Струва ми се, че в България този момент вече е минал.

Какво мислите за взаимодействието между правителството и общините?

По принцип координацията между правителството и общините е много трудна. Според мен обаче едно демократично правителство трябва да се стреми към независими и по-либерално ориентирани общини, които да вземат решенията сами. Колкото по-малко правителството се намесва в делата на общините и колкото повече им предоставя свобода за вземане на решения, толкова е по-добре за държавата. Защото общинското ръководство знае най-добре от какво се

нуждае градът. По мое мнение ролята на централната власт трябва да бъде ограничена до необходимия минимум, както е в западните демокрации.

Каква е ролята на частните инвеститори в проектите за енергийна ефективност?

Финансирането е проблем и това се осъзнава от всички. Има два големи източника на финансиране - банките и частните инвеститори. Най-общо казано частният инвеститор е винаги много внимателен къде влага парите си, защото може лесно да ги загуби. Ето защо, за да се привлекат частните инвеститори, условията трябва да бъдат подходящи и съответно рискът да е минимален. Общината трябва да работи за създаването на сигурна среда за инвеститора и е много положително, ако успее да привлече инвеститори.

Необходими ли са преференции за инвеститори в такива проекти?

Тук бих дал пример с Чехия и Словакия. Средата в Чехия беше много сигурна за частния инвеститор, заради съществуващото законодателство. Всички въпроси, които интересуват инвеститорите, бяха решени по-благоприятно и те се чувстваха по-сигурни да влагат парите си в Чехия, отколкото в Словакия. От друга страна, в Словакия законодателството бе слабо, променяше се често - това плашеше инвеститорите, тъй като една внезапна законодателна промяна може да съсипе вложенията им. Така през 1996-1997 г. в Чехия имаше огромен поток от инвестиции, за разлика от Словакия. В България също трябва да се обърне внимание на това - инвеститорите трябва да се чувстват сигурни.

А чувстват ли се сигурни сега?

Мисля, че инвеститорите забелязват известен напредък, но всеки съди според своите стандарти какво е сигурно и какво не. Според мен инвестиционният климат в страната се подобрява, но има още работа, за да стане България сигурно място за инвеститорите. Като страничен наблюдател можете да прецените сигурността на средата по нивата на лихвите. Колкото по-високи са лихвите, толкова по-негигурни се чувстват банките, защото, когато поемаш по-висок риск, искаш по-висока възвръщаемост. Така че, ако се върна на въпроса с инвестиционния климат - мисля, че се подобрява, но има още работа.

Изпитват ли другите страни същите финансови проблеми като България?

Да, ситуацията навсякъде е подобна и все пак нещата са различни за всяка страна. Ако вземете Молдова или Украйна, финансирането на проекти на

общинско ниво е много трудно, почти невъзможно. Ако пък разгледате Чехия или Полша, нещата се свеждат до оценяване на ползите от проекта, за да се прецени дали конкретният проект е рентабилен. Знам, че и в Чехия има проблеми по отношение на финансирането, както във всички останали страни, но от законодателна и организационна гледна точка е много по-лесно. България се намира някъде по средата. Не съм експерт по осигуряването на средства, но мисля, че страната трябва да разреши някои проблеми по отношение на възможностите на отделната община да взема заемни средства и взаимоотношенията между банките и общините като цяло. Според мен банките не са запознати с материята на енергийната ефективност и не са склонни да предоставят големи суми на общините.

Ако сравним България с другите държави от Централна и Източна Европа, къде се намира нашата страна?

Заедно с ЕнЕфект работим по няколко проекта, които са организирани много добре и резултатите са отлични. Аз нямам информация колко още проекти са осъществени в България от други организации. Със сигурност знам, че в страната работи Американската агенция за международно развитие, Програмата за развитие на ООН (по която работим ние), както и проекти по линия на програма ФАР. За съжаление тези начинания не са координирани много добре. Ако това се подобри, резултатите ще са още по-значителни. Така че не знам общо колко са осъществените проекти в страната и се съмнявам, че някой изобщо знае. По отношение на проектите, осъществявани в партньорство с ЕнЕфект, имам сто процента право да бъда доволен от резултатите.

Как оценявате значението на неправителствените организации в енергийна ефективност?

Неправителствените организации играят решаваща роля за развитието и осъществяването на проектите за енергийна ефективност в България. Тяната роля за популяризирането на проектите сред обществото е огромна. Ето защо дейността им трябва да бъде насърчавана.

ТОВА, КОЕТО ПРАВИ ЕКОЕНЕРГИЯ, ТРЯБВА ДА ПОДСЕТИ ДЪРЖАВНИЦИТЕ

Анкета сред общински отговорници от ЕкоЕнергия

(Продължение от брой 3/2003 г.)

Участват общинските отговорници по енергийна ефективност от ЕкоЕнергия: Албена Ангелова (Берковица), Иван Митев (Свищов), Емилия Делирадева (Пазарджик), Любен Антов (Монтана), Венцислав Йотов (Троян), Биляна Спасова (Перник), Мариана Бандрова (Ловеч), Димо Терзиев (Кърджали), Христина Христова (Плевен), Станимир Гутев (Стара Загора)

КАКВО ПРЕЧИ НА ОБЩИНИТЕ ДА ПОВИШАВАТ ЕНЕРГИЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ В СВОИТЕ ОБЕКТИ?

Албена Ангелова: На първо място, финансите - изключително рестриктивни бюджети през последните години. За съжаление тази тенденция се запазва. На второ място, амортизираните общинските сгради. Строежи преди повече от 30 години, сградите и отоплителните инсталации са много износени. Ремонтите досега са били общо взето козметични и с нищо не са допринасяли за икономията на енергия. Друга пречка е липсата на информация и на специалисти.

Иван Митев: Лично аз не намирам големи пречки. Все пак нормативната уредба има възможности за подобрения. Понякога пречка се явява изискването за съфинансиране на проектите от общините, които трябва предварително да планират тези средства в бюджетите си. Не мога да се похваля с достатъчно добри специалисти на територията на общината. Работим единствено със специалистите от Бюрата за енергийна ефективност и служителите, обучени от Енефект.

Емилия Делирадева: Първите пречки са финансови. Преди две години обаче, когато започнахме работа по тези проекти, главната спънка бе слабата информация. Колкото повече е информиран човек, толкова повече се убеждава в полезността, а пари така или иначе се намират. В Закона за енергетиката и енергийната ефективност, както и в Закона за устройството на територията недвус-

мислено се казва, че уличното осветление трябва да стане грижа на общините, а в същото време няма никаква нормативна база, която да го прехвърли като собственост. Проектите обаче имат смисъл, защото независимо от това, че не сме наясно със собствеността, ние намаляваме страшно разходите за електроенергия и градът ни е осветен три пъти повече, отколкото преди да започнем проекта.

Любен Антов: Спънките пред проектите могат да се разделят в три категории - финансови, организационни и административни. Първо, трябва да се промени нормативната уредба, за да може икономите от вложените средства да се използват за повторно инвестиране. Нашата община вложи немалко средства - закупахме голямо количество електромери, както и 200 енергоспестяващи лампи. Икономите са сериозни и инвестицията се изплаща за няколко месеца, но засега спестените средства не могат да се използват за нови инвестиции. Друга пречка е собствеността на уличното осветление, което е притежание на електроразпределителната компания.

Венцислав Йотов: Основната пречка е липсата на опит в общините по въпросите на енергийната ефективност. В нашата община има разбиране, но водовъртежът от проблеми, в който сме попаднали ние и общините като цяло, ни пречи да отделим време и средства за този въпрос. В България все още няма разбиране, че енергията е нещо скъпо и трябва да се цени. От много години се говори за децентрализация на управлението, а се наб-

людава все по-голяма централизация и се изземват все повече функции от общините. Това определено пречи - на общините е нужна по-голяма самостоятелност.

Биляна Спасова: Главната спънка е липсата на пари. В момента имаме готов проект за модернизация на детска градина в града за 24 хил. лв., но не можем да си позволим да го започнем. Бюджетът за тази година е изключително рестриктивен, за следващата - още повече.

Мариана Бандрова: Основното затруднение може би е липсата на финанси. Проекти винаги могат да се осъществят, но финансовата страна е едно от най-важните неща. Също така ни спъва липсата на кадри при самото изготвяне на проектите.

Димо Терзиев: Освен финансови, според мен други пречки няма.

Христина Христова: Пречките пред проектите са основно финансови. В момента общините нямат възможност да финансират проекти за енергийна ефективност и се търсят фирми, които да предоставят средства. На второ място, не всички общински ръководства са убедени в необходимостта от подобряване на енергийната ефективност и затова не предприемат действия по приемането на Програма за енергийна ефективност.

Станимир Гутев: На първо място държавата, в лицето на Агенцията по енергийна ефективност, не помага с нищо, за да могат да се върнат инвестициите, които всяка община прави. Редно е парите от икономията да останат в общините, за да може да се реинвестират. Осъществяването на проектите е трудно.

КАК ОБЩИНИТЕ ПРЕОДОЛЯВАТ СЪЩЕСТВУВАЩИТЕ ПРЕЧКИ

Албена Ангелова: На първо място трябва да се промени законовата уредба, която да даде възможност на общините да оперират с макар и малките си бюджети, както те сметнат за необходимо. В момента има много

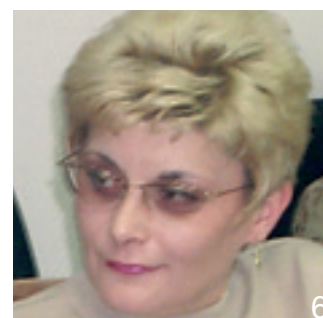
3

4

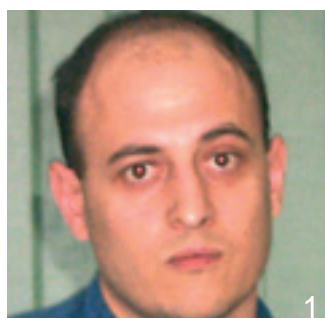

5

6

строг контрол по отношение на разходването на бюджетните средства, невъзможност да се пренасочват, невъзможност да акумулираме парите, които спестяваме от мероприятия за енергоспестяване. На второ място, трябва да се обучат специалисти, които биха могли да изготвят проекти без чужда помощ. Затова е прекрасно, че съществува общинската мрежа, където може да се получава компетентна информация, много специфична, тясно специализирана, техническа и т.н. Не на последно място трябва да се търсят донорски органи-

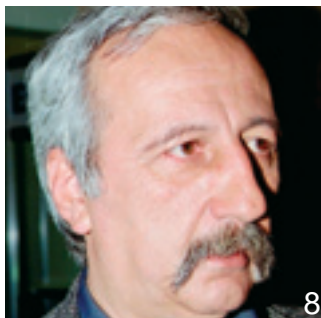

1

2

На снимките: 1. Станимир Гутев (Стара Загора), 2. Димо Терзиев (Кърджали), 3. Любен Антов (Монтана), 4. Христина Христова (Плевен), 5. Иван Митев (Свищов), 6. Албена Ангелова (Берковица), 7. Емилия Делирадева (Пазарджик), 8. Венцислав Йотов (Троян), 9. Биляна Спасова (Перник), 10. Мариана Бандрова (Ловеч)

зации или частни лица за финансирането на проекти за енергийна ефективност.

Иван Митев: Общините трябва да бъдат още по-настойтелни в осъществяването на проектите. Контактите, които осъществяваме, трябва да се използват максимално. От друга страна, ЕкоЕнергия и Агенцията по енергийна ефективност трябва да помагат на общините в намирането на средства, защото освен идеи и изработване на проектите е необходимо и осъществяване на тези проекти. А може би са нужни и по-хубави проекти. В някои от тях показателите за енергийна ефективност са по-ниски от оптималните.

Емилия Делирадева: Ставаме все по-добри като специалисти. Една група специалисти от общината премина учебния курс по енергийна ефективност и вече имаме куража да се свързваме с консултантите, а помощ никога не е липсвала. Като членки на Мрежата имаме готовност за изготвяне на проекти и с помощта на консултанти сигурно ще ги съставим добре. Трябва да убеждаваме хора, които не са специалисти в тази област и нямат понятие от енергийна ефективност, но пък имат пари.

Любен Антов: Това, което се прави от ЕкоЕнергия, трябва да подсети държавниците, че трябва да променят законовите наредби в споменатата посока. Друг начин не виждам да се решат тези проблеми, освен да се започне нормативно и от тук нататък нещата ще тръгнат от само себе си.

Венцислав Йотов: Първо, общините трябва да осъзнаят колко много средства хвърлят на вятъра за енергия. И осъзнавайки това, да започнат да инвестират в проекти за подобряване на енергийната ефективност. А средства винаги могат да се намерят, стига да има желание.

Биляна Спасова: Вече сме осъществили един голям проект и започваме да отчитаме резултатите. Намерението ни е като върнем заем, с който го финансирахме, да поискаме нов. Механизъм за гарантиране на кредити е много добра идея, която вече използвахме за предишния проект. Смятам, че ако се справим бързо със следващите проекти, тъй като механизмът е ограничен по време в България, ще го ползваме пак.

Мариана Бандрова: Редно е в бюджетите на общините да има отделни средства за финансиране на програми за енергийна ефективност. Общините изпълняват тези програми основно от фонд "Приватизация", а често този фонд се използва и за други цели и средствата в него са недостатъчни.

Димо Терзиев: При всички случаи нормативни промени са необходими. Сега например реализираните икономии от дадена инвестиция не могат да се ползват за нови мероприятия. Общината плаща действителните разходи, разликата с предишните просто изчезва и не може със средствата от икономията да реализира някакво друго начинание. Има и други неща, които трябва да се подобрят - да вземем Закона за

обществените поръчки. Той не е пряко свързан с енергийната ефективност, но когато трябва да се възложи определена дейност, се използват неговите разпоредби. Самата процедура е пречка за по-бърза реализация на тези проекти. Ако се даде на общините по-голяма финансова възможност за реализация на проекти и им се отпускат средства, ще има по-голяма ефективност от мероприятията, които организираме.

Христина Христова: На централно ниво би трябвало да се реши въпросът за уличното осветление. Трябва да се приеме закон, с който да се въведе отделна тарифа за уличното осветление. Според мен трябва да има и заложи средства в централния бюджет за осъществяване на енергийно ефективни проекти. Също така е необходимо да се предостави по-голяма икономическа свобода на общините.

Станимир Гутев: Във всяка община трябва да се обучат повече хора, защото един отговорник се справя много трудно с подготовката на проектите. ЕнЕфект обучава и други служители в общината, но те постепенно се връщат към служебните си задължения и не могат да помогнат

достатъчно за осъществяването на проектите. Трябва да се дава по-широка гласност на проектите сред населението - да се изготвят брошури, да има образователни програми в училищата. Необходими законодателни промени - трябва да се направи фонд за енергийна ефективност и при доказани проекти да се отпускат средства на общините. Фондът може да се самофинансира от реализираните икономии. Привличането на частно финансиране е възможно единствено при когенерационни предприятия за производство на енергия и продажба на топлина. Иначе частни средства могат да се отпуснат на общините под формата на стоков кредит.

КАКВО СЪДЕЙСТВИЕ ПОЛУЧАВАТЕ ОТ ДЪРЖАВАТА?

Иван Митев: В момента с Агенцията по енергийна ефективност разработваме ЕСКО проект, при който фирмите инвестират в дадена сграда, а след това общината изплаща инвестицията от реализираните спестявания. За ЕнЕфект, нямам лоши думи. Те са ни помагали във всяко едно отношение. Оказаха ни голяма подкрепа при проекта за улично осветление. Освен това семинарите, организирани от тях, са изключително много и се провеждат добри обучения.

Мариана Бандрова: На този етап мисля, че не се получава. Може би общината трябва да прояви по-голяма инициатива.

Станимир Гутев: Работите вървят много трудно - да не кажа (поне за нашата община), че нямаме никакви контакти с правителството. Всичко, което правим, е на местно ниво. Правителството на този етап изобщо не ни помага.

секретариатът съобщава

У НАС

Енергиен мониторинг в училищата

Програмата "Енергиен монитор" на Общинската енергийна агенция в Стара Загора е насочена към проблемите на енергийната ефективност в училищните сгради. Проектът започна през септември 2001 г. и цели изграждането на система за мониторинг на енергийните разходи. Първа стъпка бе опростеното енергийно обследване на обектите, за което специалистите на агенцията разработиха специален формуляр. С помощта на счетоводството на община Стара Загора бяха проследени една година назад енергийните разходи на всяко училище. Така завърши събирането на статичните параметри, които характеризират енергийното поведение на обектите. Данните послужиха за съставянето на паспорти на всички училища.

След това екипът на агенцията се зае с изграждането на динамична система за ежемесечно подаване на информация за показанията на регистриращите уреди - електромери, водомери и разходомери. В резултат на създадената организация отговорниците по училища в началото на всеки месец съобщават в агенцията текущите показания на уредите, които отчитат разходите на енергоносителите. Успоредно с това в агенцията постъпват и данни за текущо възникнали проблеми по отоплителната, водопреносната и газопреносната система. При констатиране на неоправдано висок разход на енергия се организират проверки за установяване на реалното положение. Първоначално в комисията влизат специалисти от ОЕА и отговорниците по училищата, а при установяване на нередности към инспектирация екип се привличат и специалисти от съответния отдел в общинската администрация и от дружеството, отчитащо разхода на съответния енерго-

носител. До края на годината се очаква над 10% намаление на енергийните разходи в старозагорските училища.

От март 2002 г. ОЕА започна работа по подобряване на качеството на енергийните експертизи в училищата. За целта предстои прецизиране на събраните от екипа данни и подобряване на софтуерното осигуряване. Този етап се осъществява с подкрепата на фондация "ТАЙМ" по проект, финансиран от Института за устойчиви общности в рамките на Програма "Демократична мрежа" на ААМР. Предвижда се създаването на модели за енергийно поведение на всички 25 училища на територията на Стара Загора. Целта е да бъдат разработени норми за енергопотребление за всяко училище, които да залегнат в основата на общинската стратегия за енергийна ефективност.

Антон Стоилов

Екофонд финансира газификацията на училища и детски сградини

С финансовата помощ на Националния доверителен екофонд в община Стара Загора бяха газифицирани 14 общински обекта - шест училища, шест детски заведения, операта и спортната зала. Общата инвестиция за целия проект е 276 хил. лв., от които 220 хил. лв. осигури екофондът. Останалите 56 хил. лв. са собствени средства на общината. Условието за отпускане на безвъзмездните средства бе общината да има готови проекти и да поеме ДДС. Общинската енергийна агенция в Стара Загора подпомогна общината в цялостното разработване на проекта. Бяха обсъдени оптималните технически решения за отделните обекти. Така например във Второ основно училище като най-ефективно бе преценено решението да се изгради ново котелно. Гости на официалното му откриване в началото на миналата учебната година бяха кметът на Стара Загора д-р Евгений Желев и изпълнителният директор на Националния доверителен екофонд Иван Ненков.

Преминаването от нафта на природен газ в тези обекти при съотношение на цените 3:1 осигурява 168 хил.

лв. годишни икономии. Срокът за възвръщане на вложените в проекта инвестиции е година и осем месеца. Използването на природен газ за отопление подобрява условията на обитаване в общинските сгради. Екологичните ползи се изразяват в значително намаляване на емисиите на вредни газове в атмосферата, които причиняват парниковия ефект.

През 2002 г. общината продължи газифицирането на още седем общински обекта - две детски градини, две училища, картинна галерия, спортния диспансер и старата община, за което бяха необходими 142 хил. лв. Общината има намерение да инвестира собствени средства в мерки за енергийна ефективност в някои обекти. Ще бъдат подменени над 20-годишните котли в училище "Г. Райчев" и детска градина № 5. Предстои изграждането и оборудването на локално котелно в училище "Железник" на стойност 60 хил. лв. Досега училището се захранваше от парова централа, предназначена за целия квартал Железник, и енергийните загуби от топлопренасянето бяха неоправдано големи. Тридесет хиляди лева струва цялостната подмяна на осветлението в математическата гимназия. Предвиден е сравнителен експеримент в детска градина № 6. След уплътняване на прозорците със силиконови ленти в едната група ще се проследи с датчици температурната разлика с друга група без изолация на прозорците с цел доказване на предвидената икономия 15-20%.

Теменуга Чакърва

Общини, фирми и банки обсъждат проекти

Поредната работна среща в София по проблемите на финансирането на общински проекти за енергийна ефективност, организирана от ЕнЕфект и Алианса за икономия на енергия от САЩ, събра представители на трите основни участници в проектите за енергийна ефективност - общини, фирми за енергийни услуги (ЕСКО) и финансови институ-

ции. Те трябваше взаимно да се опознаят и да обменят информация за предлаганите услуги от банките и фирмите, от една страна, и за финансовите проблеми на общините, свързани с енергийната ефективност, от друга страна. Изявен бе интересът на всяка от участващите страни - банките да намерят бъдещи клиенти в лицето на общините и фирмите, общините да намерят партньори, които да финансират и да осъществят проекти на тяхната територия, а фирмите да намерят клиенти за своите изделия и услуги.

Трите страни изложиха своите възможности и изисквания за участие в общински проекти за енергийна ефективност. Представителите на банките потвърдиха готовността си да кредитират общини и фирми за осъществяването на проекти и представиха условията и схемите на кредитиране. Общински специалисти представиха 14 проекта за решаване на енергийни проблеми на обща стойност около 8 млн. лв. в уличното осветление, топлоснабдяването и в общинските сгради - училища, детски градини, административни сгради. Фирмите за енергийни услуги запознаха участниците с принципите си на работа и използваните от тях финансови схеми, а така също с проекти, изпълнени по договори за енергийни услуги с гарантиран резултат. Повечето от тях изразиха готовност да работят с общини.

Подчертано бе, че въпреки смекчаването на някои от пречките общините не винаги са в състояние да запазват икономите от проектите за енергийна ефективност. Като характерна

пречка бе посочен проблемът със собствеността върху уличното осветление. От страна на фирмите бе отбелязано, че капацитетът и готовността им за участие са доста по-големи от осъществените проекти поради затрудненията на общините да погасяват задълженията си. В някои от сключените досега договори интересите на енергийните фирми не са га-

рантирани в достатъчна степен. Съществуващото сега недоверие между тях се дължи на недостатъчното познание и от двете страни на принципите на този вид финансиране.

Според фирмите за енергийни услуги Законът за обществените поръчки забавя и оскъпява процеса на договоряне между тях и общините. Те смятат, че този вид договори трябва да се сключват на двустранна основа без търгове. Законът предвижда провеждането на търгове, когато общините правят преки инвестиционни разходи. В разглежданите случаи обаче инвестициите се правят от фирмите.

В работната среща взеха участие председателите на Асоциацията на енергийните инженери в България Димитър Баев и на Националния съюз на независимите енергопроизводители Стоян Тенчев. Гости бяха представители на Агенцията по енергийна ефективност към Министерството на енергетиката и енергийните ресурси.

Павел Манчев

Десет години общи усилия

Представители на 34 общини от поречието на река Дунав и много гости от организации, които работят за укрепване на местното самоуправление, от министерства и посолства се събраха през юни в Белене за юбилейното честване на Асоциацията на дунавските общини и годишната конференция на тема "Транспортът и туризмът - фактори за устойчиво развитие". Преди 10 години тук бе създадено едно от първите сдружения на местни власти в България с председател тогавашният кмет на Белене Петър Дулев. Националното сдружение на общините, Фондацията за реформа в местното самоуправление, Американската агенция за международно развитие, Инициатива местно самоуправление поздравиха ръководството и членовете на Дунавската асоциация с юбилей и им пожелаха професионализъм, новаторс-

тво и последователност в работата за демократизиране на местното самоуправление и изграждане на европейски местни власти в нашата страна.

Кметът на Белене Емил Михайлов проследи нелекия път, по който през 1992 г. тръгват десет ентузиазирани общини в стремеж да обединят усилията си за решаване на икономически, социални и екологични проблеми. Днес АДО "Дунав" е най-голямото регионално обединение на местни общности в страната с изградена структура и необходимия професионално-експертен потенциал за изпълнение на Стратегическите планове за развитие, работните програми и проекти. Асоциацията активно участва в програмата "Дунавска инициатива", в разработването на Стратегия за устойчиво развитие на Дунавския регион, в изграждането на еврорегиони за разширяване и укрепване на трансграничното сътрудничество с Румъния. За успехите на АДО "Дунав" спомагат тясното взаимодействие и партньорство с НСОСРБ, ФРМС, други сдружения на общини, неправителствени организации. През април 2001 г. асоциацията стана член на Общинската мрежа за енергийна ефективност ЕкоЕнергия, като преди това отделни нейни общини бяха пълноправни членове на мрежата още от създаването ѝ. На заседание на Управителния съвет, в което участваха и представители на секретариата на ЕкоЕнергия, се прие Програма за съвместни действия на двете организации за постигане на енергийна ефективност във всички дунавски общини.

В деловата част на форума бяха обсъдени приоритетите за развитие на Дунавския регион в областта на транспорта и туризма и възможностите за взаимодействие между централната и местните власти в тези сектори. Конференцията бе съпроводена от изложение на фирми, производители и търговци на суровини и стоки от Дунавския регион. Едночасовата обиколка на строителната площадка на АЕЦ "Белене", организирана специално за гостите, представи състоянието на обекта през един по-различен поглед - на специалистите по поддръжка - на съоръженията и, разбира се, на местното население.

Мирослава Иргева

Полезна инициатива на три областни управи

Поради големия интерес на общините към общинското енергийно планиране и управление и подготовката на проектите за енергийна ефективност ямболската областна администрация в лицето на областния управител Минчо Спасов се обърна към ЕнеФект с молба да организира съвместен еднодневен семинар по въпросите на енергийната ефективност за общини от Ямболска, Сливенска и Бургаска област. Семинарът се проведе на 8 ноември 2002 г. в местността Бакаджика край Ямбол. В него взеха участие 24 представители от трите областни администрации, от общини и частни и държавни фирми. Участниците се запознаха с основите на общинското енергийно планиране и управление, с информационната система за енергийна ефективност и с дейността на Общинската мрежа за енергийна ефективност ЕкоЕнергия. Представени бяха източници и механизми за финансиране на проекти и примери за успешни практики в български общини. Семинарът се посрещна с интерес и бе от голяма полза както за общинските ръководства, така и за по-високата публичност на дейността на ЕкоЕнергия.

Калинка Накова

Среща с енергийни отговорници на сградата

През ноември в Габрово се състоя работна среща на ръководители и управители на сгради и сградни инсталации и отговорни лица за енергопотреблението в държавни, обществени и частни организации. Срещата бе

секретариатът съобщава

проведена в рамките на информационната кампания на ЕнеФект за повишаване информираността за възможностите за ефективно използване на енергийните ресурси в сгради и за осъществяване на проекти и мерки за енергийна ефективност. Сред 40-те участници имаше представители на областната и общинската администрация, ръководители на обекти, директори и управленски персонал на училища, детски градини, музеи, социални домове, домоуправители на жилищни сгради, енергетици на промишлени сгради в града, научни работници от Техническият университет, ръководители от Топлофикация Габрово. Присъстваха и представители от всички демонстрационни обекти на проекта "Демонстрационна зона за енергийна ефективност в Габрово", финансиран от Глобалния екологичен фонд чрез Програмата на ООН за развитие.

Координаторите на демонстрационни проекти инж. Любомир Червилков и инж. Атанас Стойков от ЕнеФект запознаха участниците с резултатите от демонстрационните проекти за намаляване на енергопотреблението в ОРБ "Т. Венкова", СОУ "Отец Паисий", жилищната сграда на ул. "Т. Венкова" и промишлената сграда на "Мехатроника". Констатирано бе, че спестяванията от проектите в сгради в Габрово до момента възлизат на 3200 MWh/год. при общ срок на откупване 2.6 години. Особен интерес предизвика техническото решение и многовариантното проектиране на осветителната уредба в СОУ "Отец Паисий" и възстановяването на нормативната осветеност чрез енергийно-ефективната реконструкция. Сред участниците бяха разпространени справочни и информационни материали за енергийно-ефективната реконструкция в жилищния блок и за проекта за повишаване на енергийната ефективност на системата за уличното осветление в Габрово.

В края на срещата бе проведена дискусия по възможностите за инициране на нови проекти в други подобни обекти в града. Участниците оцениха срещата като успешен опит за привличане на повече привърженици към идеята за ефективно използване на енергията и като изключително полезна за повишаване на информираността за възможните подходи и мерки за осъществяване на печеливши проекти за енергийна ефективност, опазване на околната среда и намаляване на вредните емисии в местен и глобален мащаб.

Любомир Червилков

17|02-2002|€

секретариатът съобщава

Местни власти се учат на енергийно планиране

В края на септември 2002 г. във Велинград се проведе национален семинар по проекта "България: местно устойчиво енергийно планиране - повишаване на уменията на местните власти в областта на енергийното планиране", който се финансира от Министерството за международно развитие на Великобритания. Изпълнители са британската фирма ESD Ltd. и "И ЕС Ди - България" ООД. Целта на проекта е местните власти да придобият знания и опит в областта на местното устойчиво енергийно планиране. Освен обучение проектът подпомага разработването на енергийни планове в трите пилотни области - Кърджали, Ловеч и Пазарджик, представлявани от общините Кърджали, Тетевен и Велинград. Местните власти ще бъдат подпомогани при избора на приоритетни проекти за енергийна ефективност и за използване на възобновяеми енергийни източници. Предвижда се и разпространение на резултатите и изготвяне на ръководство по местно устойчиво енергийно планиране. След издаването му на компактдиск ръководството ще бъде предоставено на всички общини и областни администрации в България. На сесията бяха поканени представители на правителствени и неправителствени организации и на областните и общинските власти. Пилотните общини и консултантите по проекта работят съвместно с министерствата на енергетиката и на регионалното развитие и с Агенцията по енергийна ефективност.

През втория ден се проведе обучение по местно устойчиво енергийно планиране за специалисти от общините. От членовете на ЕкоЕнергия в семинара участваха представители от общините Кърджали, Ловеч, Стара Загора и от областните власти на Бургас, Разград и Ямбол. Повече информация за проекта може да се намери в интернет на адрес:

<http://bulgariaplan.energyprojects.net>

Калинка Накова

Работна среща на общински специалисти в Баня

Специализираното обучение по общинско енергийно планиране и управление за специалисти от общините, членки на ЕкоЕнергия, се утвърди като една от най-полезните дейности на мрежата. През периода май 2000 - юли 2002 г. бяха проведени четири учебни курса, които бяха успешно завършени от 90 специалисти от 31 общини. Като резултат от това практически насочено обучение общините получиха първи разработки на общински програми за енергийна ефективност и бизнес планове за конкретни проекти за енергийна ефективност на общински обекти.

Общините по различен начин се възползваха от тези разработки. Много от тях (Белоградчик, Бургас, Варна, Видин, Габрово, Горна Оряховица, град Добрич, Кърджали, Омуртаг, Свищов, Сливен, Русе, Хасково, Ямбол) осъзнаха възможностите и ползите, които общинските програми за енергийна ефективност предлагат и предприеха активни действия за тяхното приемане и реално изпълнение. Други общини с разработени програми в доста напреднала фаза (Благоевград, Ботевград, В. Търново, Ловеч, Плевен, Разград, Сливница, Стара Загора) не са достатъчно мотивирани да завършат програмите и да пристъпят към тяхното изпълнение. Има и общини, които все още се колебаят да предприемат по-целенасочен и програмиран подход чрез прог-

рама за енергийна ефективност към така или иначе налагащите се вече действия за рационализиране на енергопотреблението в общинските обекти.

Работната среща, която се проведе на 21 и 22 ноември 2002 г. в Баня, имаше за основна цел да стимулира изпълнението на разработените общински програми за енергийна ефективност, както и да насърчи използването на потенциала на обучените общински специалисти. В срещата участваха представители на 23 общини - общинските отговорници по енергийна ефективност, финансовите специалисти, преминали курса за специализирано обучение, както и други активни участници в обучението.

Програмата на срещата включваше представяне на по-широкия контекст на общинското енергийно планиране и връзката му с концепцията за устойчиво развитие и с изменението на климата. Тези въпроси станаха особено актуални през настоящата година във връзка със Световната среща на върха в Йоханесбург и ратификацията на Киото-протокола от България. За да представят тези проблеми, гости на срещата бяха ст.н.с. Юлия Спиридонова от Националния център по регионално развитие и жилищна политика и Даниела Стойчева от МОСВ, национален координатор по климата. Проведената дискусия за общинските програми за енергийна ефективност бе предизвикана от експозетата на Детелина Иванова от Добрич, Цеца Василева от Видин, Милко Харалампиев от Сливен и Моско Москов от Горна Оряховица. Като представители на общини с активна политика за енергийна ефективност, те изложиха различни работещи подходи за осигуряване на изпълнението на общинските програми и дори постигнати вече резултати.

Един от дискутираните проблеми бе връзката на общинските програми с мандатността на общинските ръководства. Противопоставиха се мненията за възможността програмите за енергийна ефективност да станат важен елемент от платформите на кандидатите в новите местни избори и невъзможността на сегашните ръководства да вземат решения за инвестиране в планираните мерки за енергийна ефективност. Във връзка с общинските програми бяха обсъдени възможностите за по-пълноценно използване на създадената информационна система за енергопотреблението в общините. Базата данни обхваща вече 39 общини и има натрупана информация от 1998 г. досега. В същото време информацията остава до голяма степен затворена дори в рамките на отделните общини и това пречи на нейното пълноценно използване. Включването на обобщената информация в интернет страницата на ЕкоЕнергия е една от предвидените стъпки за преодоляване на тази затвореност на системата.

По време на срещата в Баня заседаваха три работни групи: а) по финансирането на проекти, б) по енергийната ефективност в училищата и в) по уличното осветление. Групата по финансиране обсъди как промените в методологията за съставяне на общинските бюджети и въвеждането на нормативи за издръжка на общинските дейности ще се отрази на възможностите за инвестиране в проекти за енергийна ефективност. Представен бе опитът на общините Варна и Сливен за емитиране на общински облигации. Групата за училищата предложи работата да продължи, като се съсредоточи върху нормативната база за комфорта в училищните сгради, системата за енергиен мениджмънт на сградите, нормативните възможности и пречи за пакетизиране на проекти и разпространяването на успешни практики. Работната група по уличното осветление обсъди резултатите от реализирани проекти в общините и различните пречки, които спъват изпълнението на подобни проекти. Групата препоръчва направените от ЕкоЕнергия предложения от 2001 г. във връзка със собствеността и поддържането на уличните осветителни уредби отново да бъдат представени на държавните институции за отразяване в новите нормативни документи, които се разработват в момента.

Срещата в Баня предостави и нови възможности за контакти и обмен на информация и опит между общините от Общинската мрежа.

Валя Пеева

Отличен резултат от сътрудничеството на община Варна с ЕнЕфект

При сериозен интерес на вътрешния капиталов пазар община Варна емитира облигационен заем. За по-малко от два работни дни инвестиционният посредник "Юнити Инвест 99" АД пламира цялата емисия от 3 млн. евро. Тя бе изкупена от шест институционални инвеститори - "Райфайзенбанк", "Пощенска банка", "Хипофайнбанк", "Росексимбанк", ПОФ "Родина" и УПФ "Родина". Интересът към заема бе значително по-голям и инвестиционният посредник не успя да задоволи всички заявки. Основните параметри на заема са: номинална стойност - 3 млн. евро, при лихвено равнище 9% годишно; схема на погасяване - на равни годишни вноски от по 1 млн. евро на 12-ия, 24-ия и 36-ия месец след сключване на заема; лихвени плащания - два пъти годишно на шест месеца. Заемът е обезпечен с планираните собствени приходи на община Варна за 2003, 2004 и 2005 г. Средствата от облигационния заем ще се използват за цялостна модернизация и реконструкция на уличното осветление в община Варна, за реконструкция и модернизация на пътна инфраструктура в общината и за основен ремонт на обекти в сферата на образованието и културата.

Основният проект, който ще се финансира от заема, е реконструкцията на уличното осветление в града. Той е разработен от екип на Техническият университет в Габрово с ръководител доц. д-р Стойко Платианов и от икономическия екип на ЕнЕфект с ръководител Павел Манчев. Проектът обхваща анализ на съществуващото състояние на уличното осветление и схема за неговото оптимизиране. Той е изключително ефективен и при осъществяването му се очаква да се постигнат вътрешна норма на възвращаемост на вложените средства 35% и срок на откупуване 2.9 години. Професионално направената разработка бе високо оценена от инвестиционния посредник и институционалните инвеститори.

Константин Динев

ПО СВЕТА

Срещи на координаторите на RENEUER

След срещата в София през януари 2002 г. страните, участници в Регионалната мрежа за ефективно използване на енергийните и водните ресурси в Югоизточна Европа (RENEUER), проведоха още три координационни срещи. В Молдова и Македония те се осъществиха успоредно с други прояви на RENEUER. В Кишинев срещата бе

част от "Седмица за енергийна ефективност", а в Македония бе в рамките на работната среща "Ефективно управление на енергията и водата - сътрудничество с неправителствени организации".

Срещата в Марибор (Словения) през май се осъществи със съдействието на проекта "Енергийна ефективност 21" на Икономическата комисия за Европа на ООН, чийто представител Сеад Вилогорак взе участие в обсъжданията. Това бе и първата регионална среща на работната група по енергийна политика на RENEUER. На тази среща бе обсъдена подготовката за участие в специалното заседание за RENEUER в рамките на годишната сесия на Ръководния комитет на проекта "Енергийна ефективност 21" в Женева. Договорени бяха насоките и структурата на общите и националните доклади, както и предварителен сценарий за сесията. По време на срещата бе разглеждана и подготовката на две проучвания - "Реформи в енергийната политика" и "Финансова политика и практика" в страните от Югоизточна Европа, ръководени съответно

от Румъния и Албания. Координаторите се договориха за създаването на национални бази данни за енергийната ефективност и на обща база за регионалната мрежа. Обсъдено бе и издаването на бъдещия вестник на RENEUER.

На срещата в Кишинев (Молдова) през юни присъстващите се запознаха с подготовките за сесията в Женева обобщаващи доклади "Разширяване на чуждестранните инвестиции в Югоизточна Европа", "Регионално проучване на реформите в енергийната политика", "Финансова политика и практики в страните от RENEUER", "Изграждане на местен потенциал в региона", "Разработване на инвестиционни проекти за енергийна и водна ефективност", както и с националните доклади на всички страни участници. С това общо усилие бе поставено начало на работа на страните в общ екип за най-добро представяне на инвестиционната обстановка в региона и за привличане на интереса на инвестиционните кръгове. На срещата бе постигнато съгласие новият вестник на мрежата да се насочи главно към потенциални инвеститори, донори и международни финансови институции, които са в състояние да подкрепят изпълнението на задачите на RENEUER.

На срещата в Струга (Македония) през октомври регионалният координатор на мрежата Здравко Генчев информира за високата оценки на Ръководния комитет на проекта "Енергийна ефективност 21", дадена на сесията в Женева. Отбелязана бе необходимостта от създаване на неправителствени организации в областта на енергийната ефективност и използването на енергийните и водните ресурси в Македония, Молдова и Босна и Херцеговина. Координаторите обсъдиха една нова за мрежата дейност, насочена към подпомагане на потребители на енергия с ниски доходи. Всички участници подчертаха значението на активната работа на националните координатори с централната и местните влас-

ти, неправителствените организации, асоциациите на потребителите и др., както и на развитието на локални мрежи и партньорства във всяка от страните. Изказани бяха препоръки за работата на секретариата и за подобряване на интернет страницата на мрежата.

Павел Манчев

Неправителствени организации подкрепят RENEUER

През октомври 2002 г. в Струга, Македония, с подкрепата на AAMP и Алианса за икономия на енергия (САЩ) се проведе семинар на неправителствени организации от Югоизточна Европа, посветен на ефек-

тивното използване на енергийните и водните ресурси в общините. В семинара участваха Албания, Босна и Херцеговина, България, Македония, Молдова, Румъния, Хърватия и Югославия, както и гости от САЩ. Освен организацията, които пряко участват в проекта, на срещата в Струга присъстваха значителен брой неправителствени организации от страните в региона. Обсъдени бяха възможностите за активно сътрудничество между RENEUER и неправителствените организации. Своята дейност представиха Асоциацията на потребителите от Босна и Херцеговина, Общинската мрежа за енергийна ефективност ЕкоЕнергия на България, Регионалната агенция за енергийна ефективност в Стара Загора, Асоциацията на собствениците на жилища в Молдова, Водоснабдителното предприятие на Тирана, Асоциацията на албанските общини, Македонската енергийна асоциация, Организацията на потребителите на Македония, Центърът за развитие на околната среда на Югославия и др. Неправителствените организации подчертаха значителните възможности за сътрудничество и необходи-

мостта от обединяване на усилията за постигане на целите на RENEUER. Активното им съдействие за осъществяването на проекта ще позволи по-лесно да се преодолеят съществуващите бариери и по-широко да се разпространява положителният опит от изпълнението на отделните компоненти на работния план на мрежата.

Димитър Дуков

Висока оценка за учебните курсове на ЕнЕфект в Сърбия и Молдова

В рамките на проект на Американската агенция за международно развитие ЕнЕфект проведе учебни курсове по общинско енергийно планиране и разработване на бизнес планове в Сърбия и Молдова. В Сърбия обучението продължи повече от половин година и се проведе в няколко сесии. Първият етап се осъществи през 2001 г. в три сесии, проведени в Сурдулица, Злати бор и Тара. Участваха по трима специалисти от 11 общини. ЕнЕфект предостави учебните материали, които бяха преведени на сръбски език, а лекциите и упражненията се водеха на български със синхронен превод на сръбски. Във времето между отделните сесии участниците работеха самостоятелно върху енергийно обследване на конкретен общински обект, определен от съответната община и на бизнес-план за неговото финансиране и изпълнение. Успешно завършилите обучението получиха професионални сертификати.

През 2002 г. се проведе вторият етап, който премина в две сесии, проведени във Врнячка вода и Лепенски вир. Всяка от участващите 11 общини разработи проект за общинска програма за енергийна ефективност. Обучението се осъществи с организационната подкре-

па на бюро на Алианса за икономия на енергия в Белград. За неговия успех свидетелства фактът, че и други общини от Сърбия са изразили желание да вземат участие в учебни курсове по общинско енергийно планиране и управление. Това бе първият курс, проведен от специалистите на ЕнЕфект в чужбина. Той се оказа особено полезен не само за сръбските общини, но и за лекторите от ЕнЕфект, тъй като даде възможност да се изпробват методиката на обучението и качеството на учебните материали в друга страна. Направени бяха полезни изводи за по-нататъшната работа в тази насока.

Представители на шест молдовски и три арменски общини, общо 20 души, взеха участие в учебен семинар по общинско енергийно планиране и управление, който се проведе от през юни 2002 г. в Кишинев. Учебните материали бяха предоставени на участниците на руски език. Лекциите и упражненията се водеха на български със синхронен превод на руски. Програмата включваше енергийно обследване на училищна сграда в предградията на Кишинев с участието на всички курсисти и лектори. Това практическо занятие се оказа много полезно за участниците в обучението. В последния ден от едноседмичното обучение бяха представени два проекта - общинска програма за енергийна ефективност на община Яловени и доклад от извършено енергийно обследване на училищна сграда. Обучението завърши с анкета, в която всички участници изразиха задоволство от обучението и потвърдиха ползата от него за конкретната им работа в общините. Повечето от тях проявяват желание за разширяване и задълбочаване на знанията в областта на общинското енергийно планиране и управление и на разработването на бизнес планове за общински проекти за енергийна ефективност. Участниците от арменските общини смятат, че е крайно наложително такова обучение да се организира и в Армения. На успешно завършилите бяха връчени професионални сертификати.

Калинка Накова

У НАС

Бизнесът за стабилността и сигурността на Балканите

Икономически форум за Югоизточна Европа, проведен в София през октомври 2002 г., събра висши представители на държавната власт, бизнес елита в България и международната инвеститорска общност. Тази година събитието предизвика интереса на международни институции като Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, Европейската банка за възстановяване и развитие, Пакта за стабилност, Европейската комисия, Американската частна корпорация за насърчаване на инвестициите в чужбина и др.

Президентът Георги Първанов и премиерът Симеон Сакскобургготски призоваха инвеститорите да развият бизнес в Югоизточна Европа, за да се повиши стабилността и сигурността в региона. В словото си пред форума министър-председателят Симеон Сакскобургготски посочи приоритетните области за развитието на България като част от Югоизточна Европа. Предизвикателствата на глобализацията се свят във все по-голяма степен налагат създаването на балкански енергиен пазар, изграждането на нова съвременна транспортна инфраструктура, интегрирането на финансовите системи на страните, намаляването и постепенното премахване на вносните мита и такси като инструмент за преодоляване на безработицата, особено в крайграничните райони.

Основната теза на тазгодишния икономически форум беше необходимостта регионът да започне да функционира като единен пазар. В края на юни 2001 г. министрите на търговията на страните от Югоизточна Европа решиха общият пазар да се създаде чрез подписването на двустранни споразумения за свободна търговия. Споразуменията са общо 22, като в групата на страните се включва и Молдова. Това е доста дълга процедура, при която всяка страна се стреми да защити местните производители и търговци.

Особен интерес предизвика проектът за създаването на общ енергиен пазар в региона. Министърът на енергетиката и енергийните ресурси Милко Ковачев подчерта важната

роля на България за покриване на дефицитите от електроенергия в региона. През 2001 г. страната е изнесла 6.7 млрд. КВтч електроенергия. Очаква се тази година общият износ за региона да достигне 6.3 млрд. КВтч (през първите три тримесечия на 2002 г. експортът е бил 4.7 млрд. КВтч). Въпреки затварянето на първите два блока на АЕЦ "Козлодуй" страната ще остане най-големият износител на електроенергия в Югоизточна Европа.

От изказването на специалния координатор на Пакта за стабилност Джон Рийдъл пред форума стана ясно, че страните от региона трябва да обединят усилията си за създаване на свободна зона за търговия. Това ще направи балканския пазар с обем около 55 млн. потребители привлекателен за страни и инвеститори, които търсят пазари.

Димитър Дуков

Семинар по климата в България

През октомври 2002 г. в Министерството на околната среда и водите ЕнЕфект проведе семинар по предотвратяването на промени на климата в България. Той бе осъществен с финансовата подкрепа на Регионалния екологичен център за Централна и Източна Европа в Сентендре, Унгария, и Програмата на ООН за развитие. Във форума участваха членовете на Междуведомствената комисия по изменение на климата, както и представители на МОСВ, агенциите по околна среда и по енергийна ефективност, Българската стопанска камара, НИИМХ на БАН, Националното управление по горите, Общинската мрежа за енергийна ефективност ЕкоЕнергия, екологични неправителствени организации.

Семинарът бе открит от зам.-министъра на околната среда и председател на МКИК Фатме Илияз. Тя представи Декларацията на министрите по изменението на климата и устойчивото развитие, приета на Осмата конференция на страните по Рамковата

конвенция на Обединените нации по изменението на климата (РКОНИК) в Делхи през ноември 2002 г. Други решения на конференцията и произтичащите от тях ангажименти за България бяха обобщени от националния координатор по климата Даниела Стойчева от МОСВ.

Валя Пеева, програмен координатор в ЕнЕфект, запозна участниците с проучванията "Обзор на кадровия и институционалния потенциал за изграждане на национална инфраструктура по Протокола от Киото" и "Разработване на национален регистър по климата в България". Тези доклади предлагат задълбочен анализ и оценка на съществуващите в страната условия за изпълнение на задълженията по РКОНИК и Протокола от Киото и дават редица препоръки за изграждане на институционален и кадрови потенциал по проблемите на изменението на климата. Представено бе и финансирането от РЕЦ проучване на ЕнЕфект за достъпа до информация и участието на обществеността във вземането на решения по въпроси, свързани с изменението на климата. Заключениеето на проучването е, че и двата принципа на поддържаната от България Аархуска конвенция, свързани с изменението на климата, са все още слабо застъпени в дейностите в страната и че са необходими активни действия за тяхното прилагане на практика.

Една от сесиите на семинара бе посветена на политиките и мерките за смекчаване на климатичните изменения. На първо място бяха разгледани онези от тях, които се предвиждат в Третия национален доклад по проблемите на изменението на климата, представен в Секретариата на РКОНИК през юни 2002 г. Освен това бяха посочени вече изпълнени и оценени като "Добри практики на политика и мерки" дейности в рамките на Демонстрационната зона за енергийна ефективност в Габрово, мрежата ЕкоЕнергия и регионалните енергийни центрове в Ловеч и Хасково.

Семинарът приключи с представянето на опита на България в прилагането на пилотната фаза на механизма "Съвместно изпълнение" и на участието на страната в програмата на холандското правителство ЕРУПТ. Състоя се оживена дискусия за перспективите и възможностите за по-активното участие на България в проекти по механизма "Съвместно изпълнение". Основният извод на семинара бе, че е необходима бърза организация за изграждане на международно

определените срокове на съответната инфраструктура за изпълнение на ангажиментите на страната по РКОНИК и Протокола от Киото, особено на националната система за инвентаризация и националния регистър. Необходимо е и укрепване на капацитета на институциите и експертите. За постигането на тези цели трябва да се търсят възможности за финансиране от чуждестранни и международни програми, присъединителните фондове и други източници. Единодушно бе мнението на участниците, че работата на страната по проблемите на изменението на климата както на национално, така и на местно равнище, трябва да се развива на по-широка основа, като се използва потенциалът на местните власти, университетите, неправителствените организации и браншовите асоциации.

Биляна Чобанова

ПО СВЕТА

Специализиран форум за енергийна ефективност в сарагате

Всеки две години Американският съвет за енергийно ефективна икономика провежда в Пасифик Гроув, Калифорния, специализиран форум за енергийната ефективност в сградите. Обобщаващата тема на тазгодишната среща бе "Да работим в екип за постигане на ефективност". Ударението бе поставено върху публично-частното партньорство, регионалното и международното сътрудничество. Сред регистрираните над 600 участници освен представители на водещи изследователски центрове, университети, инженерингови, консултантски и производствени фирми присъстваха чуждестранни гости от много страни на Европа, Азия, Америка и Австралия. Десетте секции на програмата включваха теми, свързани с внедряване на технологии за енергийна ефективност в жилищни и обществени сгради, както и проблеми на енергоснабдителните компании, на реструктурирането на пазара на енергийни продукти и услуги и на енергийната и екологичната политика.

Изследователски проект в Швеция проучва ролята на общинския енергиен план като инструмент за контрол на енергийната консумация. Общинското енергийно планиране е

част от енергийната политика на страната повече от три десетилетия. Законът изисква местните власти да разработят общински енергиен план за доставка, разпределение и крайно потребление на енергия. В проекта са обхванати 12 общини от Южна Швеция с население между 4 и 133 хил. души. Не е съвсем ясно дали общинските планове оказват влияние върху развитието на местните енергийни системи или само упражняват контрол. По традиция обаче общините играят важна роля в енергийната система като разпределител на местно равнище, а така също и като собственик на големи обществени сгради. Те изпълняват също важна роля при разпространението на информация и предоставянето на съвети по енергийни проблеми.

Енергоснабдителна компания от щата Илинойс разработва тригодишна пилотна програма за енергийни услуги. Прилагането ѝ започва през 2001 г. в четири селища в близост до Чикаго. Целта на програмата е да допринесе за намаляване на върховия мощностен товар в електроенергийната система, като подпомага жителите на определена територия да въвеждат технологии за повишаване на енергийната ефективност. Уникалното в случая е, че прилаганият подход комбинира усилия, съсредоточени при крайните потребители, с географски ориентирани действия в онези райони, които се нуждаят от подобрения в енергийната инфраструктура. Включват се повече от 5800 домакинства, което води до значително намаление на върховия товар. В резултат от изпълнението на програмата около 7200 неефективни прозоречни климатизатора и 700 централни климатични агрегата са подменени с нови по-ефективни модели.

Някои възможности за въвеждане на практиката на групови доставки на енергийно ефективни офис оборудване, което има изключително широко приложение в администрацията на всички равнища, бяха представени в доклада за прилагане на националните програми на местно равнище. Най-важното послание е, че доставката на енергийно ефективни компютри, принтери, копирни машини, факсове не бива да бъде проблем, който стои за решаване само на държавно или щатско равнище. Областните, градските, общинските администрации, а така също и училищните настоятелства в

много случаи имат по-голяма възможност да оказват влияние върху решаването на проблемите от ежедневието. Ако тези институции закупят и активират енергоикономичните режими на 15% от използваните уреди, икономисаните разходи от спестената енергия са над 1.5 млн. долара. Иницирането на информационна кампания и на последващи действия отдолу нагоре, ще бъде стъпка към по-чиста природа и по-ефективна икономика за следващите поколения.

България намери място в програмата в доклада "Загуби на енергия от електроуреди в "състояние на готовност". Проучване в домакинствата на Унгария, Румъния и България". В последните години някои развити страни концентрираха своите усилия в намаляване на загубите на електроенергия от домакински уреди и компютърното и комуникационно оборудване, оставени в "режим на готовност". Този проблем е от особена важност за страните в преход, тъй като в тях се използват предимно остарели и до голяма степен износени уреди. В България уредите с най-висока консумация в "режим на готовност" са сателитните антени, компютрите, комбиниратите със секретар телефони. За трите страни уредите с най-висока консумирана мощност са компютрите и стереоуредбите - около 35 Вт. Статистиката показва, че в България има най-много уреди, които консумират енергия в "състояние на готовност" - 5.6 броя на домакинство, при средно за трите страни 4.2 броя. Средната консумирана мощност за България е 33 Вт на домакинство, при средно за трите - 26 Вт на домакинство, а като консумирана енергия 789 Втч/(ден.домакинство) при средно 613 Втч/(ден.домакинство). Стойностите за България и Унгария са доста близки, докато тези за Румъния са близо два пъти по-ниски.

По време на неформалните сесии в следобедните часове участниците можеха да направят изложение по определена тема и да проведат дискусия. В рамките на такава сесия Атанас Стойков от ЕнЕфект представи проекта "Стратегия за намаляване емисиите на парникови газове чрез енергийна ефективност. Демонстрационна зона за енергийна ефективност в Габрово, България". Новост в тазгодишното издание на срещата бяха съпътстващите събития - изложба на технологии, ефективни уреди, материали и продукти

със значителен потенциал за подобряване на енергийната ефективност в сградите, дискусии около кръглата маса по горещи проблеми, произтекли от пленарните доклади. Определен интерес предизвикаха новите генерации симулационни продукти за моделиране на сгради, представени на следобедните сесии за изложители с аудиовизуални средства.

Добра дългогодишна традиция е връчването на награди за енергийна ефективност, които за 2002 г. получи група енергопроизводителни и разпределителни компании в Калифорния и няколко индивидуални представители на компании с отлични постижения в областта на енергийната ефективност. Срещата за пореден път доказва, че е един от най-значителните форуми по проблемите на енергийната ефективност в сградите не само в САЩ, но и в света.

Атанас Стойков

Седмица на енергийната ефективност в Прага

Ежегодната бизнес-седмица за енергийна ефективност в Прага е най-големият форум в Централна и Източна Европа, посветен на ефективното използване на енергията. Събитието предоставя информация за възможности, свързани с енергийната ефективност и възобновяемите енергийни източници, които са едновременно и технически постижими, и финансово изгодни. Форумът

бе открит от директора на Чешката енергийна агенция Йозеф Бубеник. Участваха висши ръководители от публичния и частния сектор, инвеститори, фирми, занимаващи се с енергийна ефективност и ВЕИ, производители и дистрибутори на енергия, технически и финансови експерти, енергийни специалисти от Чехия и от чужбина. На пленарната сесия бяха поканени представители на чешките министерства на промишлеността и търговията и на околната среда, както и представителят на Европейската комисия в Прага Рамиро Цибриан. Главните приоритети и ролята на енергийната ефективност в енергийната политика и опазването на околната среда бяха разгледани в общия контекст на подготовката на централноевропейските страни за присъединяване към Европейския съюз.

В секцията за либерализиране на пазарите на електрическа енергия освен общите за страните от ОИСР проблеми, преимуществата и рисковете при осъществяването на процеса, бе представен опитът от първата фаза на либерализацията на енергийния пазар в Чехия. Анализирани бяха връзката между енергийната ефективност и освобождаването на пазарите като част от енергийната политика, както и ролята на "зелената енергия" на европейските пазари и първоначалният опит от търговията със "зелена енергия" в Чешката република. Особено внимание бе отделено на традиционните и новите инструменти за подкрепа на ВЕИ и когенерацията на международните пазари, а също и на бариерите пред независимите производители на електроенергия.

Нови възможности за финансиране на проекти разкриват търговията с емисии и другите механизми по Протокола от Киото. Обсъдени бяха начините за финансиране по линия на международната търговия с парникови газове, чрез Прототипния въглероден фонд, чрез програмата на холандското правителство ERUPT, чрез програма на датското правителство. Посочени бяха правилата и приоритетите, използвани при проекти за съвместно изпълнение и при избора на добри практики в Чешката република. Съществено внимание бе отделено на комерсиа-

лизирането при финансирането на енергийната ефективност. Демонстриран бе подходът на Международната финансова корпорация за мобилизиране на търговски кредити за енергийна ефективност.

Методите за финансиране, експлоатиране и поддържане на системи за улично осветление се дискутираха в сесията за енергийноефективно осветление. Обсъдено бе прилагането на финансиране от трета страна и участието на фирми за енергийни услуги в проекти за осветление. Представени бяха доклади по програмите ЕЛИ и Зелена светлина, както и успешно осъществени проекти в Чехия. Изразена бе позицията по проекти за осветление от страна на общините и на фирми, занимаващи се с инсталиране на оборудване за ефективно осветление.

На основата на опита на страните от Европейския съюз бяха разгледани различните въпроси на енергийните обследвания - от нормативната им уредба през различните методики на извършването им до различните обекти, в които се извършват. Коментирани бяха връзката между енергийните обследвания и проектите, осъществявани на основата на договори с гарантиран резултат. Подчертана бе необходимостта от промени в законодателството, регламентиращо енергийните обследвания.

Особен интерес предизвикаха докладите за опита и тенденциите в изграждането на нискоенергийни сгради в Германия, Чехия, Австрия, Финландия. Съпоставени бяха дървените и традиционните сгради, като бяха обсъдени възможностите за използването на възобновяеми енергийни източници за енергийното им осигуряване. По примера на страните от Европейския съюз и в Чешката република нискоенергийната архитектура се подкрепя чрез прилаганата политика в сградния сектор. Националната програма за енергийна ефективност и ВЕИ също са насочени към нискоенергийни сгради. Във връзка с това бе обсъден чешкият модел за финансиране на публичния сграден сектор и съответните правни норми.

Използването на ВЕИ е приоритет в енергийната политика на страните от евросъюза. То е залегнало и в чеш-

ката национална програма за енергийна ефективност и ВЕИ. Вече са осъществени проекти за използване на биомаса в централизираното топлооснабдяване, в общинския сектор и в промишлени предприятия. Предвиждат се възможни приложения на биогаз в общинското енергийно осигуряване, газифициране на основата на биомаса и изграждане на станции на биогаз. Опитът на Австрия и Чешката република разкри някои трудности и рискове, свързани с използването на енергия от биомаса.

Последният ден на конференцията бе посветен на договорите с гарантиран резултат и договорите за доставка на енергия. Теоретичните въпроси на темата бяха разгледани в докладите на представители на организации и фирми за енергийни услуги, които работят в областта на договорите с гарантиран резултат и договорите за доставка на енергия, както и на представителя на националната асоциация на фирмите за енергийни услуги на САЩ Боб Диксън. Чешката република има доста богат опит в прилагането на договори с гарантиран резултат за различни видове потребители - до момента са осъществени 50 договора, включително и в държавния сектор. Сериозно внимание бе отделено на законодателството в публичния сектор, на пречките и начините за преодоляването им, а така също и на проблемите, свързани с провеждането на търгове за договори с гарантиран резултат.

По традиция конференцията бе съпътствана от изложба и видеопрезентации на изделия и технологии с последващи дискусии. Наградени бяха фирмите, победители в конкурса "Негатив 2002" за най-добро изделие, свързано с енергийната ефективност, както и победителите от студентското състезание за курсови работи на тема енергийна ефективност.

Павел Манчев

Договор за управление - удовлетворение за директора на поликлиниката в Карвина-Рай (близо до гр. Острава, Чехия)

Така наречените сини репортери отразяват работата на "Далкия-Морава" в региона. Те присъстваха по време на една от срещите между отговорниците на фирмата за град Карвина и представителите на поликлиниката на Карвина-Рай.

Поводът на срещата беше да се разговаря, да се споделят впечатления за работата на обслужващата фирма и да се определят изгодите от сключения петгодишен договор за управление с "Далкия-Морава", считано от ноември миналата година. Настоящият договор включва експлоатацията на термичните инсталации на здравното заведение и същевременно е обвързан със задължения за резултат: "Нашата компания подава на поликлиниката термична

енергия под формата на пара (8500 GJ/год.) и топла вода (19000 GJ/год.), като същевременно се грижи за поддръжката и модернизирването на инсталациите. По този начин здравното заведение има възможност да контролира своите разходи за петгодишен период", коментира г-н Радек Сандри, заместник-директор на звеното на "Далкия-Морава" в Карвина.

В рамките на този договор за управление 11 служители от поликлиниката,

занимаващи се по-рано с термичната инсталация, преминаха на работа в "Далкия-Морава".

Директорът на поликлиниката г-н Жири Михалик, доволен от своя избор, добавя: "Освен финансовата изгода за поликлиниката, да поверим тази задача на истински специалисти ни позволява да се концентрираме в нашата професионална област, а именно да обслужваме нашите пациенти".

С "Далкия-Морава" е нито топло, нито студено!

Абсорбцията е метод, който е малко познат в Република Чехия, от скоро топлоснабдителното дружество в Моравия произвежда и подава студен въздух.

Дейността на IKEA

Освен в производството и продажбата на мебели фирма IKEA инвестира в големи търговски центрове по света. След Прага и Бърно shopping park - Острава, е третият търговски център на IKEA в Република Чехия. Директорът на този център - Павел Храдец, обяснява избора на своята фирма за охлаждане чрез абсорбция така: "Започнахме изграждането на търговския център през февруари 2001 г. В Прага и Бърно вече бяхме избрали класическата схема на климатична инсталация, докато в Острава предпочетохме метода за охлаж-

дане чрез абсорбция. Той е не само икономичен, но и по-екологичен. Тези две особености заемат важна роля във фирмената политика на нашата компания. От друга страна, за нас "Далкия-Морава" представлява източник на експертиза и сигурност за качество."

Абсорбцията

Подаването на охладен въздух чрез абсорбция има няколко предимства. "Този способ не изисква използването на компресор и може да работи 40 години, без да консумира много енергия. Литиевият бромит ограничава изхвърлянето на емисии и прави системата по-без-

шумна". Принципът на абсорбцията е сравнително сложен процес. Най-общо казано, подгрява се вода на 90°C и се вкарва в системата за охлаждане. Впоследствие, след химически процес литиевият бромит позволява температурата на водата да се понижи до 6°C. Така 700 m³ вече изстудена вода се съхраняват в охладителните кули. Мощността на системата е около 2400 kW като натоварването ѝ варира, разбира се, в зависимост от нуждите.

Кондиционирането на въздуха в сградата се извършва от топлообменник, който смесва студената вода и външния въздух.

ПРОГРАМИРУЕМ РАДИАТОРЕН ТЕРМОСТАТ

НОВО

ПРИЛОЖЕНИЕ

RA-PLUS позволява на потребителя да намалява стаинната температура с около 3°C през избрани периоди на денонощието. По този начин без нарушаване на комфорта се постига снижаване на топлинната консумация. Характерно за термостата е, че има две времеви програми - за делнични дни и за събота и неделя. За всеки ден е възможно да се настройат до три периода на активно отопление.

Електронният блок се отделя лесно от термостатичната глава и по този начин се осигурява достъп до дисплея и бутоните за програмиране. Вградените батерии имат живот 4 години. При отделен електронен блок термостатът работи като нормален терморегулатор. Термостатът има функция за предпазване от замръзване.

Термостатичната глава е съвместима с всички стари и нови вентили на Данфос.

Предлага се в бял цвят (RAL 9010).

ТЕХНИЧЕСКИ ДАННИ

Програми: две - всяка с три периода на превключване за един ден
Заводски настройки:

Програма 1: активно отопление от 6 до 8 часа и от 16 до 22 часа

Програма 2: активно отопление от 7 до 22 часа

Захранващо напрежение 3 V

Батерии 2 x 1.5 V, тип MN 1500/LR6/AA

Срок на експлоатация на батериите

приблизително 4 години. Звуков сигнал известява 14 дни преди да се изтопят напълно

Околна температура

Клас на защита

Тегло

Сертификати

от 0° до 45° C

IP 40

325 g

EMC, CE

Монтаж

Монтажът на програмируемата термостатична глава е лесен и не изисква специални инструменти

Данфосс ЕООД

1510 София, ул. Резбарска 5

тел. 02/ 945 43 38, 945 46 54, 945 46 57; факс 02/ 840 91 94

e-mail: danfoss.bg@danfoss.com

ЕнЕфект

Издание на

Центъра за енергийна ефективност ЕнЕфект

www.eneffect.bg

Офис:

1164 София, бул. Христо Смирненски 1

тел. 963 1714, факс 963 2574

Електронна поща: eneffect@mail.orbitel.bg

За кореспонденция: 1606 София, пк 85

Редактор: Дамяна Михайлова

Коректор: Юлия Тодорова

Предпечат: Издателство ArchLIBRI

Печат: Лито Балкан АД

ISSN 1310-4349

Издание е отпечатано на рециклирана хартия

Конкурс на ЕкоЕнергия

"Добри практики за повишаване на енергийната ефективност"

Конкурсът е за най-добър завършен проект или проект в изпълнение с постигнати междинни резултати в периода 2000 - 2002 г.

Тематични групи:

"Енергийна ефективност в системи на улично осветление"

"Енергийна ефективност в сгради".

Ако проектите са комбинирани и включват обекти от повече от една тематична група, участниците посочват към в коя група желаят да се състезават.

Първите три практики във всяка група ще бъдат наградени. Общините, чиито проекти се класират на първо място във всяка група, ще получат възможност да ги представят на годишната конференция на Европейската мрежа "Енергийни градове" на 3 и 4 април 2003 г. в Краков, Полша.

За участие в конкурса практиките трябва да се представят с описание в рамките на две печатни страници, което трябва да съдържа следната информация:

- тематична група, в която проектът се състезава
- наименование и местоположение на проекта
- предмет и обхват на проекта
- прилагани енергийнонефективни решения и технологии
- състояние на проекта към момента
- главен изпълнител (доставчик) и подизпълнители
- стойност на проекта и източници на финансиране
- очаквани и реализирани ефекти - икономии на енергия, икономически резултати, екологични ползи
- друга специфична информация и данни за проекта
- лице за контакти по проекта - телефон, факс, e-mail.

Информацията за проектите трябва да бъде изпратена в електронен формат в ЕнЕфект до 28 февруари 2003 г.

Адрес за допълнителна информация и за изпращане на кандидатурите: ecoenergy@ecoenergy-bg.net